

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— »
Pe 3 luni . . . 7.— »
Pe o lună . . . 2.40 »

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Vae victis!

Arad, 25 Ianuarie.

Ca paseri de pradă stărnite de furtună — știrile cele mai întunecate circulă pe urma evenimentelor dela Constantinopol. Bravada junilor turci a avut un ecou extraordinar în întreg continentul și presa zugrăvește perspective mai sinistre și decât cele de până acum.

Se spune că noul regim dorește războiul, că pașa Mahmud Sefket e Moltke al Turcilor și că junii turci cunosc singura alternativă: ori să moară, răsturnând în prăpastia nimicirii întreaga Turcia europeană, ori să-i refaca cadrele glorioase de mai înainte. În legătură cu asta se lansează iarăș amenințarea Rusiei cu atacarea Armeniei, iar de aici o serie nesfârșită de cele mai fantastice complicații: războiul anglo-rus, împărțirea Turciei aziatice, războiul între Austro-Ungaria și Rusia, trecerea granițelor sârbești, încăierare universală și — ar mai trebui să adăugim — potopul...

Toate aceste combinații însă, tradează numai — chiar prin desfrâul fantasiei — că societatea modernă din toate statele civilizate are o oroare cu mult mai pronunțată și prea justificată de asemenea complicații, decât să putem crede într-o apropiată războire de urmări atât de cataclismatice.

Însași situația internă a Turciei, halul adânc și general în care a aruncat-o nefastul război, ne spune că junii turci vor fi nevoiți în cele din urmă, să împlinească cererile cuprinse în nota diplomatică a puterilor și să nu

riște un salt mortal în abizul sigur. Vor mai amâna poate cu câteva săptămâni răspunsul lor, dar răspunsul trebuie să-l deie —, iar acest răspuns e neîndoios, câtă vreme va fi dictat de logica neîndurată a împrejurărilor în cari au ajuns.

Noul regim prezintă cel mult o garanție mai valoroasă pentru fortificarea redusului imperiu, o dominațiune mai modernă și mai generoasă, cu urmări mai binecuvântate pentru naționalitățile creștine, între cari Aromânii în primul loc. Prezența unui *Român* în noul cabinet, prezența dlui *Bataria* dă întreaga semnificația principiilor de care se va conduce noul guvern. Junii turci au de acum o problemă fatală de deslegat: o Turcie modernă (atât aici, cât și în Asia), care să oprească din vreme procesul totalei discompunerii, — încă înainte de ce rapacitatea puterilor ar putea să facă cei dintâi pași spre împărțirea generală a imperiului otoman. O problemă asta, care reclamă singură toată energia lor.

Vor trebui, deci, să se resemneze, chiar dacă ar ceda Adrianopolul, chiar dacă orașul sultanilor biruitori, orașul splendidelor moșee, panteonul Osmanilor va fi de acum înainte pământ bulgăresc.

Vae victis! Acesta a fost cuvântul puterilor, această amenințare răsună din fiecare literă a notei iscălite la Londra. De acum nu le rămâne decât cruda, dar foarte scumpa experiență, — ispășirea a vechi păcate față de soarta lor proprie.

Dar nouă ce ne spune pilda Turciei?

Vedem că înfrângerea ei în decursul tratativelor de pace dela Londra înseamnă oare-

cum — mai ales dacă și pretențiile României nu vor putea fi realizate — și o înfrângere a Triplei-alianțe pe câmpul de bătaie al diplomației internaționale. Chiar înainte de începutul războiului balcanic, diplomația Triplei alianțe a pierdut meru din teren și a început să bata în retragere: propunerea contelui Berchtold pentru introducerea de reforme în Albania și Macedonia a dat faliment, status quo, susținut mai ales de monarhia noastră, a fost inermantat, desinteresarea la apăsarea conflictului, propusă de d. Poincaré a fost combătută de Austro-Ungaria și de presa ei, ca apoi s'o primească cu toate acestea; prestigiul Germaniei, care a voit să regenereze armata, comerțul, industria și finanțele Turciei, a suferit nespuse de mult în urma învingerilor fulgerătoare ale aliaților balcanici, iar când a fost la încheierea păcii, Germania s'a mulțămît pur și simplu cu schimbarea tonului în nota puterilor, adresată zilele trecute Turciei. României, care ca și Turcia se află în sfera de influență a Triplei Alianțe, Austro-Ungaria i-a dat un sprijin foarte vag la Sofia și numai unica Germania prin prințul Lichnowski i-a susținut întru câțva pretențiile la conferența din Londra. Unicul sprijin mai puțin efectiv l-a avut România numai din partea presei Triplei alianțe, încolo însă nimic.

În fața acestui fapt incontestabil își face fiecare din noi — involuntar — părerea că în concertul marilor puteri Tripla înțelegere e stăpânitoarea lumii, ea dă tonul. Involuntar îți dai seama că toate statele mici din Europa — afară de cazul României în 1878 — cari au fost în legătură cu Tripla înțelegere sau cu unul din statele cari alcătuiesc aceasta

O moștenire.

De Ion Agârbiceanu.

(Continuare și fine).

Voicu (se apropie umilit de ea, dar Elena se ferește de el): Da, aici, scumpă Elenuță; n'am putut pleca; proba asta a fost peste puterile mele. De aseară am simțit, ți-am și spus, însă tu m'ai îndemnat meru și ți-am promis... Dar nu trebuie să fi așa de surprinsă, așa de... tu puteai ști că eu n'o să te pot părăsi. Lumina vieții mele...

Elena (cu tristețea): Oprește, domnule Voicu ah! e de-ajuns!

Voicu (ingrozit, o privește): Cum? *Domnule* îmi zici? Priveghetoarea mea să se fi mâniat atât de tare pe mine pentru că nu m'am dus? Dar nu puteam, n'am putut, și nu voi putea să te părăsesc nici odată? (Elena își aduce o mână la ochi. El, nu ia nimic în seamă ci continuă) E însăfârșit o nebunie să țină cineva așa de mult la bursa aceea. Am respins-o, da, și nu-mi pare rău! Sunt omul cel mai fericit din lume că pot să fiu iar lângă tine! (se apropie dar Elena se ferește de brațul lui care vrea să o cuprindă. El se cutremură și o spaimă mare i-se zugrăvește pe față) ce înseamnă asta?

Elena (cu greu): Însamnă că de eri până azi s'a deschis o prăpastie îngrozitoare care pe unul din noi l-a înghițit în adâncul ei.

Voicu (nesigur): Nu m'as fi gândit nici odată că vei judeca cu atâta asprime refuzul meu. Dar chiar să fi știut nu puteam face altfel.

Elena Și acum ce ai de gând să faci?

Voicu (ingrozit) Dumnezeu, dar' eu ce voce îmi vorbești! Și cum te uiti la mine.

Elena Și acum ce ai de gând să faci?

Voicu (reculegându-se) Să rămân vecinic lângă tine, dragă. Să ne logodim azi, să ne cununăm mâine, dacă vrei. Nimic nu mai mă poate despărți de tine, sufletul meu.

Elena. Ai putea să jori pe ceea ce-mi spui acum?

Voicu. O da, de sigur. Iată...

Elena. Nu, nu! Te-am întrebat numai! Nu jura, pentru că... ți-ai călca și jurământul.

Voicu (însăpăimântat) Mi-ai călca jurământul? Crezi, asta, despre mine?

Elena (oitând) Da, cred.

Voicu (umilit, cu răutate) Și, te rog, pe ce ți-ai putea întemeia credința asta desonorătoare pentru mine?

Elena. Pe un fapt foarte simplu.

Voicu (cercând să zimbească) Pe un fapt?

Elena. Da, domnule Voicu. Eu repet că chiar de mi-ai jura să nu mă părăsești, nu-ți vei ține jurământul, ci vei cerca să fugi cât mai repede *Voicu* (uluit). Nu înțeleg...

Elena. Trebuie să ne cunoaștem, domnule Voicu și vom înțelege totul.

Voicu. Și până acum nu ne-am cunoscut?

Elena. Nu. Eată de pildă eu n'as fi crezut nici odată că dumneata să mă iubești atât de mult încât să respingi bursa și după ce mi-ai promis că vei pleca în străinătate.

Voicu (cu oarecare speranță). Asta se vede. Altfel toată primirea mea de azi n'ar avea nici o explicare.

Elena. Însă nici dumneata n'ai fi crezut vr'o dată că ai putea respinge și eu ceva...

Voicu (foarte palid, tremurând). Ai respins și dumneata ceva?

Elena. Da, domnule Voicu, ceea o sută cincizeci de mii.

Voicu (face câțiva pași înapoi clătănându-se și privind prost la Elenuță). Ai respins moștenirea lăsată de domnul Vălean?

Elena (cu amar) Oi, sunt convingeri cari ar fi bine să nu vină nici odată. (adunându-și puterile) Așa dar dta știai de moștenirea asta!

Voicu (o privește însăpăimântat) Știam... a-dică știi de azi, da de azi, tot orașul știe...

Elena (cu durere). Nu, domnule Voicu, mai departe nu putem minți. Afară de noi și de dta nime n'a știut că unchiul a mai lăsat un testament în care mă declară pe mine moștenitoare, în urmă înaltelor lectii de morăfa pe cari i-le-ai dat dumneata.

Voicu (rămâne zdrobit, privind în pământ).

Elena. Lectii date de dumneata cu graiul viu și în soris. Dumneata mi-ai vorbit de-o bursă și cu ziua de azi ești angaiat la gimnaziul din B

înțelegere, au secerat numai succese politice. Să ne gândim numai la Grecia care cu ajutorul Rusiei, al Angliei și al Franței a fost eliberată de sub jugul osman; să ne gândim la cazul Turciei pe care au sprijinit-o Francezii și Englezii în războiul din Crimeea; să ne aducem aminte că Franța a susținut în fața Europei unirea principatelor dunărene, a purtat război cu Austria, ca să poată înființa Italia de azi, să nu uităm că numai cu ajutorul Rusiei, care a purtat războaie sângeroase cu Turcia, statele balcanice de azi și-au câștigat mai întâi independența, iar mai târziu rangul de regate, și atunci vom constata că — dacă excludem independența Albaniei, care este opera politicii raționale a Austriei — nu putem spune același lucru și despre Tripla alianță, care n'a putut salva sau n'a voit să salveze nimic pentru aliata ei, Turcia, și n'a susținut în fața Europei cu toată puterea dreptele desiderate ale României.

Poate că considerând aceste împrejurări România și-a zis că unica și cea mai sigură nădejde a unui stat residă în forțele sale proprii și de aceea a adus colosale jertfe din iarna aceasta pentru întărirea și sporirea armatei și marinei sale. În publicul din România câștigă tot mai mult teren convingerea că pe „prietini” și „aliați” nu te poți lăsa în politica externă și că fiecare stat este făuritorul existenței sale.

Turcia însă a fost de părerea contrară, ea și-a încredințat soarta în mâna prietinelor, iar astăzi o vedem, cu tot eroismul ostașilor ei ce apără cele patru pozițiuni asediate, zăcând zdrobită la picioarele învingătorilor. Din Turcia cea uriașă care odinioară a stăpânit în trei continente și a făcut să tremure Viena de frica ienicerilor, azi n'a rămas decât o umbră de stat. Insulele dela intrarea în Dardanele încă nu se știe a cui vor fi, iar Adrianopolul, pavăza Bizanțului, va fi bulgăresc. Cine are însă Adrianopolul, va avea și capitala sultanilor, Constantinopolul. Turcii au dovedit-o în 1453, iar acum — cine știe? — poate încă cu actualul sultan Mohamed V. se va împlini vechea profeție, că Constantinopolul cucerit de Mohamed II, va cădea în mâni dușmane sub domnia altui Mo-

hamed. Poate că încă nenorocitul sultan actual i se va întâmpla aceeași soartă ca și ultimului rege mauric, care, învins fiind de Spanioli, l'a întrebat pe regele lor unde să-și odihnească capul după ce a pierdut și Granada, iar acesta i-a răspuns scurt și fără îndurare:

— „Treci marea!”

Circulara episcopului Papp Antal și atitudinea poporului nostru.

Cetim în ziarele din capitală următoarele:
— *Episcopul nou înființatei eparhii greco-catolice maghiare, Papp Antal, a trimis înainte cu trei săptămâni preoților din eparhie o circulară, în care le face cunoscut înființarea episcopiei ungurești. Contrar obiceiului, preoții au cetit circulara înaintea poporului. În multe locuri, pe când preotul cetia circulara, s'au întâmplat incidente scandaloase. Așa în comuna Sanislău, unde protopopul Alexe Popa a cetit circulara în fața bisericeii. Abia a cetit însă primul cuvânt unguresc, poporul a început să vocifereze, iar primcuratorul bisericeii smulgând circulara din mâinile protopopului, a strigat către popor:*

— *Nu ne trebuie episcopia ungurească, vom trimite circulara îndărăt!*

Mulțimea adunată în fața bisericeii, îndârjită și mai mult prin gestul curatorului, injura și pe episcopul ungar și pe toți câți i-au adus pe cap episcopia ungurească.

Scene zgomotoase a produs cetirea circulară și în comunele bihorene, unde deasemenea poporul a smuls circulara din mâinile preoților strigând că o va trimite îndărăt episcopului Papp Antal.

La curtea episcopiei greco-catolice din Oradea-mare ni-s'a spus, că știu de acest lucru, ba au venit chiar mai multe deputațiuni în aula episcopului, spunând că poporului nu i' trubue noua episcopie și mai curând va închide bisericele și va trimite cheile la Roma decât să primească limba liturgică ungurească și episcop ungar...

„Așteptăm informații amănunțite dela fruntașii noștri din partea locului.

Noul secretar de stat al ministerului de culte. Prin numirea dlui Balogh ca ministru de justiție, un post de secretar de stat în ministerul de culte a rămas vacant. După cum aflăm, ministrul de culte și instrucțiune publică d. Zichy, va propune numirea unui bărbat politic, deputat și fost profesor în această funcțiune. Se crede că ministrul se gândește la deputatul Lud. Illosvay, profesor universitar ori la B. Jankovich, vicepreședinte al camerei.

Misiunea lui Tomassich în Budapesta. Postul ban al Croației, Nic. Tomassich petrece de câteva zile în capitală și prezența lui aici, a dat prilej la diferite comentarii. Un ziar de dimineață scrie cu această ocaziune, că Tomassich, înainte de a veni la Budapesta, a tratat de repetite ori cu fruntașii politicei trialiste din Croația iar acum urmează tratative cu guvernul ungar în chestiunea situației politice din Croația. Tomassich desminte astăzi această știre, declarând următoarele:

— N'am negociat cu nimeni nici în Agram nici aici în afaceri politice, fiindcă nu mă mai ocup cu politica. Toate știrile de acest fel sunt luate din domeniul fantaziei. În situația de astăzi am aflat de bine să nu mă ocup de loc de afaceri politice și petrecerea mea în capitală privește exclusiv afacerile mele particulare. Peste câteva zile mă voi întoarce acasă.

Invățătorii de stat la ministrul de culte. O delegațiune a învățătorilor de stat s'au prezentat ieri în ministerul de culte, talmăcind unuia dintre secretarii de stat prezenți recunoștința învățătorilor de stat pentru grija ce li-o poartă ministrul Zichy, pe care-l roagă să modifice unele părți jignitoare din proiectul despre regularea salarelor.

Ne trebuie cultură științifică.

Mi-am auzit multe învinuiri, că în recomandația de muncă rodnică, generației noastre pricepătoare, sunt prea exclusivist pentru științele exacte, atribuind acestora importanța ce nu o au. Par-că morala s'ar învăța din formule algebrice, ori naționalismul din logaritmi lui Briggs? Oare morala și naționalismul nu ar fi calități așa de trebuitoare și folositoare pentru înțelegerea unei societăți, popor, națiune, ca scobirea iscusită a unui tunel?

(Voicu se sguđue) N'am avut deci dreptul când nu te-am lăsat să juri?

Voicu (fără să-și ridice privirile) Dar' s'ar putea tot așa de bine ca dumneata să voești a te scăpa de mine, azi când ești avută...

Elena. Ți-am spus că am respins moștenirea, domnule Voicu.

Voicu (o privește c'un ochi viclean, răutăcios) Nu respinge cineva așa de ușor o avere imensă.

Elena (simțind un junghiu) Ah! va să zică dumneata mă bănuiești! Dumneata ai căzut... ai căzut mai jos de unde credeam eu că te afli. Făceam mai bine dacă nu te primeam. Cel puțin îmi rămâneau unele amintiri plăcute. Așa dta stropești cu tină tot-tot... chiar și sufletul meu. Te rog să eși...

Voicu. Ai respins moștenirea? Te rog să mă ierți, dar eu nu pot să cred așa ceva. Mie-mi pare un lucru imposibil. Dintr'un milion nu s'ar afla unul care să facă așa ceva. Te rog să înțelegi că nu vreau să te ofensez, ci *nu pot crede.*

Elena (obosită) Dumneata cunoști toată afacerea ca și mine, dacă nu mai bine. Noi nu puteam să ne hrănim din lacrimile tatei, a moșilor, și a tuturor nenorociților cari au sporit averea aceea (tot mai însufletită). Noi, eu și mama, ne-am fi răsfățat în camere bogate și ne-am fi îmbuibat în mâncări scumpe ar fi trebuit să auzim oftatul de oboseală al tatei, blăstemele moșilor și al săracilor înșelați de omul acela. Vai aș fi putut eu vr'odată să-mi fac o toaletă, să-

mi cumpăr o jucărie chiar, fără să mă gândesc că e preț de sânge? Nu, domnule Voicu, și cel din urmă filer pe care l-aș fi luat în mână din averea aceea m'ar fi ars. Avera aceea e o avere blăstămată.

Voicu (cinic). Totuș vorba-asta cu *blăstămul* e o vorbă rămasă din bătrâni. Nimic nu poate fi blăstămat dacă se folosește spre scopuri bune. Ori cum dumneata vei fi singură în a judeca astfel lucrul.

Elena. Nu-s singură. E mama. Pe urmă e tușa Lisaveta și...

Voicu. Și mai este cineva?

Elena. Da, un om care te-a apărut foarte foarte mult. Eu va trebui să-i cer scuze pentru-că dumneata n'ai meritat apărarea lui.

Voicu (umilit se ridică). Așa dar aici se reduce toată dragostea dumnilale?

Elena. Vai, să nu vorbim de asta! Să lăsăm în pace morții, și mai bine să ne gândim la cei vii. De pildă să ne întrebăm că ce folos ai avut dta din toată afacerea asta? Ți-ai ajuns vr'un scop cu purtarea dtale?

Voicu (umilit, tace).

Elena. Cât era de frumos din partea dtale, ca dacă n'ai simțit nimic pentru mine, să fi trecut fără să mă iei în seamă, ori dacă mă iubiai să mă fi iubit cu adevărat. Aș fi zis: iată un om pentru care trec prin foc și apă. Ce-ai urmărit dta cu nesinceritatea?

Voicu (voind să ese). Mie văd eu că nu-mi rămâne altceva decât să mă rog de iertare.

Elena. Eu să te iert?

Voicu. Da.

Elena. Nu, domnule Voicu. Eu n'am de ce te ierta. Când mi-ai apărut dta eu mi-am zugrăvit un chip de bărbat, un caracter de bărbat adevărat și-mi ziceam, în fiecare zi, acesta e Ionel Voicu. Dar' n'a fost el! Poate va fi altul, poate nu va fi nici unul, puțin îmi pasă. Inșă dta vei trebui să ierți de bună seama pe cineva, să te împaci cu cineva.

Voicu (foarte emoționat). Cu cine?

Elena. Cu dta însuși. Dacă mi-ai greșit mie, ți-ai greșit cu atât mai mult dtale. Ah! un an de zile să ști, în fiecare clipă, că mințesti.

Voicu. D-șroară...

Elena. Nu cred nici acum că te poți revolta cu adevărat. Un an de nesinceritate cred că ți-a amortit simțurile. Dta nici acum nu ești sincer, pentru-că deși-ți simțesti ticăloșia, nu ai puterea să ți-o recunoști pe față.

(Tac amândoi un restimp).

Elena. Dta ar trebui să ai putere ca să te scuturi de tot ce-i rău în sufletul dtale. Uite, ești abia la începutul vieții. N'ar fi păcat să te târâi tot așa prin viață?

Voicu (pătruns, foarte palid, sede cu vocea schimbată). O să cerc, d-soară Eleno, o să cerc să mă schimb.

Elena. Ar fi opera cea mai de valoare ce-ai putea-o face în viață.

Voicu. Și atunci... dacă aș fi altul, dacă aș fi așa cum vrei dta, ce-ai zice *atunci?*

Invinuirea ar fi îndreptățită, dacă în *acest sens* ar fi fost cândva apologistul științelor exacte.

În realitate am afirmat, ceea ce constatăm zilnic, că ne *prea* entuziasmăm pentru literatura frumoasă, pentru viața superficială, neglijând *prea tare* terenul științelor, unde se reclamă muncă mai intensă, cugetare mai disciplinată, dar în schimb dobândim foloase prețioase. A pretinde *măsură dreptă în aprecierea importanței unor lucruri* nu însemnează a fi exclusivist, ori unilateral.

Ca să mă exprim mai lămurit, eu am recomandat și recomand lucrul. Intrucât științele exacte, științele fizice, științele naturale, reclamă mai multă și mai intensă muncă decât beletristica — e firească recomandarea mea. Apoi cine poate contesta, că prin lucru răbduriu nu te poți face mai moral și mai naționalist decât prin interminabile discuții literare și politice?

Și iarăș e firesc, că nu le recomand taturora, ci numai celor cu aptitudini, ori cu inclinări. Ar fi ridicol să recomandăm violiniștilui Enescu botanica și zoologia, ori dlui Iorga calculul diferențial și integral. În schimb, nici aviatorul Vlaicu nu-și va bate capul să ne dea poezii ca dnii Coșbuc, Goga, Iosif, ori nuvele și romane ca dl Sadoveanu, Vlașuță, Agârbiceanu.

Suum cuique.

Pledând pentru științe, apelând la bogățiile noastre să sprijinească activitatea științifică, de folos imediat pentru noi și viitorul nostru, înțeleg să se sprijinească oamenii chemați, oamenii cu atragere spre acest fel de activitate. Știința a ajuns astăzi atât de organizată, încât se construiește și progresaază aproape mai mult prin muncă onestă, decât prin genialitate. Au trăit și trăesc astronomi, cu tot dreptul, celebri, fără să fi fost mari matematicieni, cugetători profunzi, ori în alt chip învățați. Un Argelander a făcut milioane de observații și un catalog de vre-o 350.000 stele: operă grandioasă pentru astronomii tuturor timpurilor; lucrare mai prețioasă decât toate lucrările similare din veacurile trecute, începând cu catalogul lui Hipparch, de acu-s două mii de ani. Argelander și-a jertfit acestei lucrări aproape toată viața. De un

milion de ori aceeași observație, aceeași reducere, aceeași socoteală mică. În scurt timp ar putea-o învăța orice licean. Totuș a fost numai un Argelander.

Un Burnham, în America, observă stelele duble și multiple mai bine de 40 ani. Încă prin 1870, fiind ziarist, și-a instalat în grădina din Chicago un ecuatorial de 15 cm. în deschizătură, unul din instrumentele cele mai bune, ce le-a construit vestitul optician Alvan Clark. Cu acest instrument Burnham putea dedubla stelele până la distanța de 0.7". Astăzi e septuagenar. Cu toate acestea, în toată săptămâna călătorește dela Chicago la observatorul Yerkes, pe țărmul lacului Geneva, 200 km. dela Chicago, mai departe decât Brașovul de București. Sosește Marți seara și se întoarce Joi dimineața, după ce petrece două nopți la observații prin instrumentele cele enorme. În cursul acestor două nopți și ziua de Mercuri, el nu se depărtează din Observatoriu. Se hrănește cu pâine și cărnăței luați de acasă și se culcă pe canapeaua din cabinetul său de lucru. Drept rezultat, noi avem dela acest lucrător neobosit un catalog de stele duble, un vade-mecum pentru toți astronomii, cari se interesează de acest ram al astronomiei siderale.

Câtă trudă nu a depus, câte jertfe nu a adus un Dr. J. H. Smith până să ne dea hârtia-uto, potrivită pentru multiplicarea fotografiilor în colorii?

Și totuși cât mai este de perfecționat, de statornicit, de simplificat, în fotografia colorilor!

Un Victor Anestin, un Ion Corbu, cu toate că nu sunt savanți titrați, ci numai muncitori pricepuți, au contribuit mai mult la răspândirea cunoștințelor astronomice între cărturarilor români, decât universitățile din București și Iași.

Iată dar, cum atragerea și lucrul cinstit pot aduce servicii reale culturii unui neam și progresului științific general.

Prin disciplina și activitatea științifică ne deprindem inteligența să considere cu totul altfel lumea ambiantă decât prin literatura frumoasă. Cercând să afli *adevărul* în toate lucrurile și fenomenele, ți-se impune totdeau-

na *obiectivitatea* cea mai strictă, în opoziție cu subiectivitatea din literatura frumoasă și arte. Când poetul se plânge de șuerul înfiorător al Crivățului, ori se cutremură de vuetul furtunei: omul de știință înregistrează creșterea și scăderea barometrului, procentele higrometrului, tăria și direcția vântului, cantitatea precipitatelor atmosferice, tot *cu aparate*, căci în sensurile lui nu se încrede, disciplina științifică îi *spune să nu se creadă de loc în sensuri*. Poetul, cu descripțiile sale subiective, un Wagner, cu imitarea furtunei în muzică, ne răscolesc sentimentele cele mai adânci, dar numai în mod trecător. Omul de știință, cu înregistrările lui seci, ne lasă aproape indiferenți, dar prin aceste înregistrări contribuie la *descoperirea legilor naturii*, după-cari se întâmplă crivățul și furtuna, prin aceste înregistrări contribuie la *prevederea fenomenelor*. Iată un câștig de valoare durabilă, care nici odată nu s'ar putea realiza prin opera artistică a poetului și muzicantului. Dacă una este necesară din punctul de vedere al frumosului, nu mai puțin necesară este și cealaltă, din punctul de vedere al adevărului. Fiecare în felul ei.

Dar sper să pot reveni mai amănunțit asupra raportului dintre știință și poezie, știință și morală, știință și religie. Deocamdată trec la considerații mai practice.

Evident, că pentru:

a) atitudinea obiectivă, ce o impun inteligenței omenești față de lumea ambiantă;

b) pentru foloasele materiale imense, ce produc omenei —

mineralogia, botanica, zoologia, geologia, chimia, biologia, matematica, fizica, astronomia, cu multiplele lor ramificațiuni sunt științe, a căror cultivare serioasă ni-se impune și nouă.

Deocamdată nu ne putem gândi la opere originale pe acest teren. Nu avem condiții prielnice, ca puținii chemați, ce-i avem, să se dedice cu toată nădejdea la cercetări. Nu avem laboratoare. Nu avem stabilimente de observații. Ne lipsesc fondurile, pentru a lucra în stabilimente din străinătate.

Cercetările, studiile, experiențele și ob-

Elena. Nu pentru mine, trebuie să te schimbi, d-le Voicu, ci pentru dta. Ce-a fost între noi s'a isprăvit pentru totdeauna! Nu mai poate reincepe! (Cu ochii umezi) Și acum, te rog să pleci pentru... pentru totdeauna. Să pleci îndată!

Voicu (foarte pătruns). Mă alungi prea în grabă d-soară.

Elena: Trebuie să te depărtezi, (e tot mai agitată. Își stăpânește cu greu 'ânsul) Ieri ști bine că abia am lăcrimat. Voiam să plâng, să-ți vezi lacrimile și nu puteam. Eram fericită că poți merge în străinătate. Azi... (cu silă) dar te rog să ieși.

Voicu Numai câteva clipe, d-soară.

Elena (o lacrimă mare îi scapă din gene). Nu se poate. O să-mi îngrop acum un mort. Să-l bocesc, vor curge multe lacrimi! (Îl privește drept în ochi) Și dta nu ai dreptul să vezi aceste lacrimi.

Alt Ion Voicu ar trebui să fie aici ca să fie vrednic a privi aceste lacrimi. (Îl conduce la ușă) Adio, d-le Voicu. (Ea vine clătănându-se,

se lasă pe divan și erupe într'un plâns furtunos. În vreme ce ea plânge în camerele vecine se aud ușile închizându-se, geamantante scoțându-se afară în gang, mai târziu se oprește o trăsură înaintea casei. Se aude în curte glasul vizitiului care strigă: „să grăbească domni căci nu mai avem numai zece minute! La glasul lui Elena sare de pe divan, vrea să alerge pe ușa din fund, dar chiar atunci intră tușa Lisaveta și Vasile Pascu, să-și iee adio!

Elena. Nu se poate! Nu se poate să plecați. (O îmbrățișază pe bătrâna).

Lisaveta. Însă, dragă, trebuie. Dar... ce-i cu tine?

Elena (cătră Pascu). Nu se poate; dragă verișorulule, nici n'am putut să-ți caut cusătura de care mi-ai spus. Nu, nu! Voi să mai am o săptămână fericită ca... înainte cu cinci ani.

Pascu (privește cu sfială la Elena). Eu cu cea mai mare plăcere, însă tușica...

Lisaveta. Eu cu o singură condiție, dragă fată.

Elena (veselă). O primesc ori care ar fi.

Lisaveta. Dup'o săptămână veniți la noi la țară cu mamă-ta.

Elena (ii sare în grumazi) Cât ești de bună, tușico. Da, eu trebuie să nu mai văd o vreme ceea ce mi-ar deștepta amintiri neplăcute.

Marina (de-afară). Am plătit vizitiul, și voi trebuie să rămâneți la noi. Ori cum, ați fi întârziat.

Lisaveta (veselă). Da, da, o să rămânem acum (privește portretul) Bunul nostru director ne face semn să nu ne grăbim, pentru că dacă ne grăbim nu putem afla pe adevărații oameni. Comorile celea bogate sunt în adâncimi mari și le afli după săpături îndelungate. (Ea privește spre cei doi tineri în vreme ce cortina cade.)

(Cortina).

The Maschine Gas Ltd.

Cea mai confortă și mai frumoasă luminație pentru vile, stabillmente, farmacii, hoteluri ospătării, etc. 1 oră de 1000 flacăre de lumină 8—10 fleri.

Agenturi principale în Ungaria și Austria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic în BUDAPESTA, IV., Harisbazár 2. sz.

Planuesc și execută totfelul de aranjamente și instalări de luminat. (E 365—

servațiile originale rămân dar pe seama celor, cari le pot face. Dorim să se afle oameni cu dare de mână și spirit de jertfă, cari să facă posibilă, să încurageze astfel de fapte. Ca problemă generală, dela rezolvirea căreia nu ne putem retrage, ni-se impune *răspândirea științelor și popularizarea, vulgarizarea lor*. Fără să putem trage anume linii de demarcație, a răspândi științele nu e tot una cu a le vulgariza. Le răspândim în formă mai serioasă, cetitorilor cu mai multe idei aperceptive (să zicem cetitorilor care au terminat *cel puțin* 4 clase *secundare*). Le vulgarizăm în formă ușoară, distractivă, cetitorilor cu mai puțină pregătire. O carte de răspândire a științelor păstrează caracterul unei scrieri de valoare științifică durabilă. O carte de popularizare nu poate fi științifică. În viața de toate zilele confundăm adese scrierile de răspândire cu cele de popularizare și invers.

În literatura noastră avem exemple și de un fel și de altul. Nu mă estind asupra cărților speciale, ci amintesc numai publicațiile *periodice*.

a) De răspândire avem:

Câteva volume din publicațiile Academiei Române:

revista „*Natura*” a domnilor profesori Țițeica și Longinescu;

revista „*V. Adamachi*” a dlui profesor I. Simionescu;

„*Orion*”-ul dlui Victor Anestin.

b) De popularizare:

„*Jurnalul călătoriilor și al științelor populare*”, editat ca supliment al ziarului „*Universul*” din București, sub îngrijirea dlui Victor Anestin, publicist harnic, care ar putea servi multor intelectuali români, ca exemplu de muncă stăruitoare. Acest *Jurnal* are abonații cei mai mulți (vr'o 9000), iar cetitori cel puțin de două ori atâtia. Publică articole, notițe și numeroase ilustrații din toate științele enumerate mai sus. Valoare durabilă abia vor fi având unele însemnări interesante, dar fac marele serviciu de a răspândi gustul de știință în straturile cele mai largi ale societății. Acesta este, de altfel, și scopul lor.

La noi e puțin răspândit „*Jurnalul*”, dar ar merita să pătrundă în toate școlile populare și agenturile „Asociației”.

Cele de răspândire, precum publicațiile Academiei, „*Natura*”, revista „*V. Adamachi*” nici pe departe nu au tirajul *Jurnalului*. De sunt mai serioase. Articolele lor reclamă ceva mai multă pregătire pentru a fi înțelese, iar intelectualii noștri cu pregătire nu cetesc bucuros *nimic*, necum publicații instructive. Nici una, nici alta, din revistele precedente, nu cred să aibă mai mulți de 400—500 cetitori, deși ar merita să se afle pe masa fiecărui cititor român.

În aceeași categorie cad și ale mele „*Studiul științific*”. Nici ele nu or fi tocmai rele. Nu sunt nici ateiste, nici imorale, nici nihiliste, nici învăscute în teoreme nebuloase. Totuși imi zac peste 3000 coroane în exemplare nedescăcute, cari mă opresc de a le scoate mai departe. Poate tocmai, că nu sunt nici ateiste, nici nihiliste, nici imorale, nu s'au trecut. Mai știți? Intelectualii noștri sunt așa de curioși, în felul lor, și de „cu principii”, — mă rog! — dintre cari cel dintâi sună: „să fiu comod.”

Flamariu¹⁾ se îngrozește, ca de monștrii

¹⁾ Mémoires biographiques et philosophiques d'un astronome, Paris, 1911, pag. 264—5.

naturei, de acei oameni, cari nu lucrează nimic. Nu-și poate explica, cum oameni dotați cu creeri cultivați își pot petrece viața fără să lucreze nimic.

Dacă astfel se tânguește un francez, ce sa zicem noi? În sânul nostru vegetează numeroase inteligențe trecute prin școale, cari se îngrozesc până și de truda de a studia, de a se instrui. În casa lor nu vezi o gazetă, o carte românească, decât la zile rari și luată cu împrumutul dela prieteni. Sunt ca acele caractețe, cărora le place întunerecul și nămolul de pe fundul mării. Din nenorocire, mai avem și tineri de tot atâta „speranță”. Stâlpi de cafenele, susținuți de stipendii, vârându-se pe tot locul, batjocorind oamenii așezați, dând coate în dreapta și în stânga, să răsbată în pozițiile cele mai bune. Unora ca acestora cum să le poți vorbi de științe, când ei sunt preocupați de diplome?

Introducerea unor stări mai bune nu se poate face atât, de-a dreptul, în societatea adultă, cât mai mult în lumea celor mici, prin *educație*. Cât timp vlăstarul tânăr nu e îngrijit cum trebuie, mai târziu nici pomul nu va da roadele dorite.

În învățământul primar și secundar (cât biet ne-a rămas) vom fi cu mai mare considerare la *munca onestă*. Trebuie să se infiltreze în toate firile susceptibile, drept ideal al vieții, lucrul — labor improbus. Dar iarăș, ce teren poate fi mai priincios, mai atrăgător, mai distractiv, pentru dezvoltarea simțului și voinței de lucru, decât științele? Mai întâiu, științele despre minerale și natura vie încunjurătoare. Apoi, treptat, biologia, chimia, pentru a termina cu matematica și ceriul instelat. Scoate copilașii la plimbări dese la câmp. De e vară, ei tresaltă de priveliștea fermecătoare. Le alunecă ochii și mințea după toate florile și toate colorile. Urmăresc cu atenție fascinată sborul păsăruicelor, sbețuirea fluturilor, târiful vermilor, zumzetul albinelor. De e iarnă, ici îți sburdă după fulgii de zăpadă, colo te întreabă de ce curge apa pe sub ghiață? Nu li-e frig găștelor de se scaldă și iarna în vale? De ce „răsună” valea? În alt loc se minunează de cetele vrăbiilor și ale cioarelor, etc. Ce lecții minunate se pot face din cartea vecinic deschisă a naturii! Ele ar trebui să formeze adevărata introducere în științe și la munca științifică.

Cu astfel de temelii, câștigată acasă și în școala primară, altfel va aprecia liceanul și mai târziu omul adult viața științifică decum o apreciază astăzi cocoșușul sclivisit cu mințea zăpăcită de toate romanele sensaționale, cu simțurile tocite de toate sensațiile bolnave. Cu alți nervi va citi paginile de călătorie, întretăsite cu nenumărate peisagii pitorești din natura, ale dlui Iorga; cu alt interes: „*Noeuds des insectes*” de neîntrecutul Fabre; cu altă sete: bunele noastre publicații științifice, ba chiar teoremele matematice, exprimând pentru toate timpurile câte o lege a universului.

Am înainte-ni revista „*Kosmos*” a societății cu același nume din Stuttgart, societate numărând astăzi vr'e-o 100.000 membri și împlinind minunat o misiune ca cea schițată în șirele precedente.

Mă gândesc că în secția științifică a Asociației și mai am avea un centru, în jurul căruia s'ar putea îngrheba o societate a iubitorilor de științe, editând dacă nu o revistă ca a societății „*Kosmos*” cel puțin un buletin ca „*Jurnalul*” ziarului „*Universul*” din București.

Cu concursul tuturor factorilor pricepători, organizați și pătrunși de dorul de a lucra, a sosit timpul să urnim pe calea cea bună și partea științifică a culturii neamului nostru.

Gavr. Todica.

Câteva indiscrețiuni din cercurile competente din Viena.

Efectul reformei prezentate de deputații români.

Viena, 24 Ianuarie.

În biourile statului din Viena se vorbește și se șoptește foarte mult. Și nici nu e mirare, plutește ceva în aer. În toate părțile se observă o fermentație mare și pare că în timpul cel mai apropiat lucruri învechite, cari, se părea a fi fost pe vecie clădite, vor fi dărâmate din temelie și înlocuite cu noue clădiri. Bărbații din biourile statului, înbătrâniți în muncă, ajunși „stâlpii statului”, cu un fel de tremurare nervoasă își ridică în sus nasul și nu își pot închipui nici decum că prin crepăturile și încheieturile păreților oficialității, de altcum închise hermetice, a putut străbate un curent de aer înviorător și regenerator. Pentru bărbații aceștia trăiți în aerul moenit al biourilor, curentul acesta de aer regenerator e ceva neplăcut, îi scoate din echilibrul lor corporal și spiritual de pân' acum.

Oligarhia maghiară se pregătește pentru o luptă decisivă contra tuturor celor cari le periclitează domnia, și de sine înțeles că în primul rând contra naționalităților nemaghiare. Primirea proiectului electoral elaborat de Tisza și prezentat camerei ungare de Lukács, va avea să asigure pe un timp departe în viitor „supremația maghiarismului”, care se și dă ca adevăratul scop al reformei electorale, de către factorii, cari au avut curajul a arunca lanca în favorul acestui proiect. Dar în șirele partidului guvernamental, care numără mai multe sute de capete, e o fermentație, iar în Viena se spune pe față că zilele cabinetului Lukács sunt numărâte. Si cade Lukács, a căzut Tisza. Cu retragerea lui Lukács și Tisza, își va face dispariția și această caricatură de reformă electorală, cu care s'au identificat ei — despre aceasta cercurile competente din Viena sunt deplin convinse. Sunt bărbați și între aceștia unli în poziții foarte înalte și bine informați, cari afirmă că Lukács nici când n'ar fi primit aprobarea prealabilă pentru acest proiect de reformă electorală, dacă Viena n'ar fi primit informații asupra dispoziției din parlamentul ungar și n'ar fi fost convinsă dela început că legiferarea acestei reforme e imposibilitate. Se poate foarte mult discuta dacă Coroana, și numai la aparentă, ar aproba principiile acestei așa numite „reformă electorală”.

În tot cazul drumul ce s'a ales pare cel mai potrivit, întrucât s'a intenționat ca oligarhia maghiară să ajungă în situația cea mai penibilă. Începutul făcut de Tisza prin siluirea parlamentului, își va afla sfârșitul pri desbinarea completă în tabăra maghiarilor, care desbinare s'a început în urma rezistenței opuse proiectului de reformă electorală.

Pretențiunile ridicate de partidul național român referitor la reforma electorală au făcut impresia cea mai bună în cercurile politice din Viena în genere se admite, că postulatoarele aceste sunt îndreptățite, nu trec nicidecum în miza posibilității și nicidecum nu sunt nerealizabile. Fiecare guvern ungar, care poartă la suflet dezvoltarea liniștită a țării, trebuie să le aprobe. Dar ministerul actual, care la aparțință se află în luptă înversunată cu opoziția, stă total sub influința sovinișmului național maghiar. Si astfel se lansează că oare n'ar fi mai bine, dacă în fruntea guvernului ungar ar sta contele Khuen-Héderváry, care fusese ales zilele aceste președinte al partidului guvernamental. Trebuie însă, accentuat, că contele Khuen nu se mai bucură de încrederea Vieniei.

Nu mai în zilele trecute se exprimase în cuvinte foarte arogante asupra fenomenelor re-

gretabile ce se observă la Slavii de sud, deși el e acela, care a creat acest milie de „indispoziție” la sud. Conte Khuen e antecesorul lui Cuvaj și fără el nici când n'ar fi fost posibilă suspendarea constituției și nici introducerea comisariatului regesc în Croația.

Dar în Viena nu s'au uitat încă multe, cari sunt însemnate în registrul lui de păcate. Între altele nu i-se poate ierta că în loc de a realiza reforma electorală, a lăsat să treacă luni de-a rândul, fără ca să ia lupta contra opoziției, pentru a capitula mai târziu în fața ei, acceptând și apărând față cu monarhul pretențiunile referitoare la chemarea sub arme a rezerviștilor, îndreptate contra drepturilor Coroanei.

De un alt lucru încă își mai aduc aminte vienezii, când se vorbește de un nou guvern Khuen-Héderváry. Și nici nu e secret, că contele Khuen când a primit la timpul său însărcinarea formării unui cabinet, deodată cu împuternicirea de a face noue alegeri, a promis că va inaugura împăcarea cu naționalitățile nemaghiare. Premitându-se aceasta s'a întâmplat numai că candidatura lui a fost sprijinită pe atunci de personaje și factori, cari altcum și-ar fi tras bine seama, înainte de a se angaja pentru el.

Contele Khuen i-a înșelat însă pe toți cei ce și-au pus speranța în el. El s'a făcut imediat anexa clicei lui Tisza și rolul lui față de naționalități s'a mărginit la câteva promisiuni neobligatoare. La alegeri iarăși a dezvoltat un terorism și mai mare, ceea ce a avut ca urmare că numărul deputaților naționaliști s'a redus la a treia parte, din câți au fost. Așa fiind, mai poate fi depusă în mâna lui Khuen soarta Ungariei?...

De vre-o câteva zile și-a făcut în Viena apariția Kristoffy având numeroase conferințe cu bărbații politici de aci.

Austriacus.

In jurul reformei electorale.

Greva generală. — Congresul socialiștilor. — Teama guvernului. — Situația politică. Arad 25 Ianuarie.

Mâne se va întruni în Budapesta congresul socialiștilor, la care vor fi reprezentate prin delegați organizațiile socialiștilor aproape din toate orașele și comunele mari ale Ungariei. Mâne se va hotărî și proclamarea grevei generale, însă numai în principiu, deoarece ziua în care va izbucni greva în întreagă țară, va rămâne să fie fixată mai târziu de conducerea partidului. Cu privire la fixarea acestui termen aflăm lămuriri chiar dela conducerea partidului. Dr. Sig. Kunfi, unul dintre fruntașii dela centru ai partidului social-democrat, a declarat unui ziarist următoarele:

— Congresul extraordinar de Duminecă va plenipotenția fără îndoială cu unanimitatea voturilor, conducerea partidului cu lucrările pregătitoare în vederea grevei generale, la care întreagă muncitorimea aderă cu însuflețire. Vom proclama greva politică ca să împiedecăm cu acest mijloc extrem de luptă introducerea în cartea legilor a proiectului Tisza-Lukács. Altă hotărîre nu va aduce congresul de Duminecă, și anume nu va stabili termenul când să se înceapă greva generală, dar va da împuternicire conducerii centrale a partidului să fixeze acest termen pe timpul cel mai oportun din punct de vedere politic și tactic. Acest punct de vedere l'au primit de altfel și bărbații de încredere ai diferitelor brânse de meserii într-o conferință intimă ținută deunăzi și tot așa a hotărît și conducerea partidului.

N'ar fi nici consult să se cunoască dinainte termenul grevei, care va lua proporțiile unei acțiuni politice de cea mai mare importanță și care, credem va trebui să influențeze cu putere asupra opiniei publice, hotărînd în același timp și asupra poziției guvernului. E sigur însă și putem mărturisii încă acum, fără a fi pe mică încredință ca dușmanul să ne cunoască planurile de

tactică, că e absolut falsă părerea lansată de aceia cari fixează termenul grevei pe Luni, adică pe ziua ce urmează imediat congresului.

Măsurile guvernului.

În mod semi-oficios se anunță:

— În clubul partidului guvernamental s'a vorbit Vineri seara foarte mult despre congresul de Duminecă convocat de conducerea partidului social-democrat și s'au făcut diferite combinații cu privire la hotărîrea ce se va aduce în acest congres asupra proclamării unei greve politice. S'a exprimat convingerea, că în ce privește măsurile preventive cari aparțin competenței ministrului de interne s'a făcut tot posibilul spre a împiedeca repetiția evenimentelor din primăvara trecută. S'a colportat între membri clubului cu multă satisfacție declarația ministrului de justiție Eug. Balogh, care a spus, că va fi mereu cu ochii în patru și în caz dacă șefii socialiștilor vor încerca să publice și de data asta manifeste revoluționare — cum au făcut înainte de evenimentele din 23 Mai — sau să scrie articole incendiare în organul socialist cu scopul de a provoca muncitorimea la proceduri teroriste, procuratura va ști să la din vreme măsurile necesare. În orice împrejurare ministrul de justiție va rămâne în cadrele legii.

De pe culoarele camerei.

În ședința de ieri, în timpul desbaterilor, dar mai ales în pauză, pe culoarele camerei deputații discutau în grupuri evenimentele zilei. Se vorbea cu aprindere despre pregătirile pe cari le fac muncitorii în vederea grevei generale și se calculau pagubele ce vor rezulta pentru cetățeni pe urma grevei. S'a auzit și părerea că guvernului nu-i va fi greu să înfrângă acțiunea muncitorilor, cu atât mai vârtos că aceștia nu ar avea banii trebuincioși ca să poată face față unei greve de mai multe zile. Din contra alții afirmău că partidul socialist dispune de un capital de aproape 8 milioane de coroane.

Întrebat de un deputat asupra măsurilor preventive, ministrul de justiție a spus că la caz de extremă nevoie va lăsa ca procuratura să-și

urmeze lucrările și în timpul nopții și nici el însuși nu se va da îndărăt dacă i se va cere, să facă din noapte zi.

Ingrijorarea Rosenberglor.

Într'un grup de deputați din părțile ardelenne, Ignat Rosenberg — numele îi tradează neamul — se plângea că proiectul Tisza-Lukács prevede o lărgire prea mare a sufragiului și în consecință el, patriot get-beget îngrijorat de soarta „iubitei națiuni”, nu garantează că Români nu vor majoriza în cele mai multe cercuri pe Maghiari. Aduce ca exemplu comitatul Hunedoarei, unde zice că alegătorii unguri vor ajunge, conform proiectului guvernului, în minoritate disparentă față de Români. Propune, prin urmare, ca pericolul ce amenință hegemonia Maghiarilor în Ardeal, să fie înlăturată încă în cursul desbaterilor din comisia reformei electorale, stabilindu-se, în vederea împrejurărilor specifice din Ardeal, dispoziții speciale pentru Ardeal cum a fost și în legea veche...

Declarațiile contelui Andrássy.

Un ziar de seară a trimis astăzi pe unul din corespondenții săi la contele Andrássy, ca să-i afle părerile cu privire la alegerea comisiei de 40 compusă exclusiv din deputați guvernamentali. Conte Andrássy a declarat că toate reformele și mai ales reforma electorală nu se vor rezolvi în mod mulțumitor decât după un acord stabilit într-o conferință a tuturor partidelor. Astfel, legea pe care o va face partidul muncii cu eschiderea celorlalte partide, nu poate avea viață durabilă și atunci să nu ne mirăm că radicalismul extrem va deveni și mai amenințător.

Greva n'o pot aproba, fiindcă mă tem că nu va avea rezultatul pe care-l urmăresc muncitorii, iar pe de altă parte pagubele cari vor rezulta pe urma ei, le vor simți mai mult cetățenii decât guvernul.

In preajma unor noi complicații.

Incordarea relațiilor româno-bulgare. — Gravele evenimente din Turcia. — Armata turcă vrea continuarea războiului cu statele balcanice. — Amenințările Rusiei. — Un acord secret între puterile triplei înțelegeri.

Arad, 25 Ianuarie.

Din telegramele și informațiile cari ni-au sosit astăzi reese că diferendul româno-bulgar a ajuns într'o fază decisivă: cercurile politice și opinia publică din România enerdată la extrem din cauza trăgănelilor tratativelor de către Bulgari declară că România se află spre sfârșitul tratativelor cu Bulgaria și că, deci, se apropie începutul conversației prin glasul tunurilor.

În curând vor fi luate la București hotărâri importante în chestia rezolvirii definitive a justelor compensații ale regatului român față de ingrata Bulgaria.

Situația revoluționară provocată pe neașteptate la Constantinopol a stabilit un nou aspect în situația generală din Europa. Se naște numai întrebarea dacă tinerii-turci vor putea pune în aplicare planul de a continua războiul. Este mai mult ca sigur că ei vor aduce din nou pe tapet chestia, cine să fie stăpân pe Adrianopol, Turcia sau Bulgaria.

Se poate spune că evenimentele neașteptate din Constantinopol au provocat o soluție extrem de critică.

Incordarea relațiilor româno-bulgare.

Politica României.

Viena. — „Neues Wiener Tagblatt” publică un articol despre chestiunea rectificării frontierei dobrogene, scris de un bărbat politic român. Autorul articolului spune că Silistra are pentru România aceeași importanță ca și Adrianopolul pentru Bulgaria.

România, spune autorul articolului, nu este un stat balcanic și nici nu voințe să fie, deoarece are alte principii călăuzitoare ca celelalte state balcanice. În războiul ruso-turc, Românii au avut o purtare omenească cu totul deosebită de cea a aliaților balcanici cari au comis în războiul de acum adevărate sălbătăcii. În România se cultivă sentimentul național dar nu în sensul politicii de expansiune ca în statele balcanice învecinate ei. Politica românească este bine caracterizată de vorbe pe cari le-a spus D. A. Sturdza în 1893: „Baza pe care se sprijină puterea României consistă în faptul că regatul nostru este înconjurat în afară de granițele sale de elemente românești, așa că nu suntem supuși presiunii neamurilor străine”.

Vorbele aceste pot fi repetate și azi. Totuși România vrea să-și întărească granița dobrogeană numai ca să se asigure contra politicii de expansiune a statelor vecine. De altfel România se va strădui și de acum înainte să pă-

șească pe calea progresului fără să provoace conflicte cu vre-un stat învecinat.

Spre sfârșitul tratativelor româno-bulgare.

București. — În marele public dela noi se observă multă enervare, pentru că Bulgarilor lungesc mereu tratativele cu România. Pe de altă parte, în cercurile noastre politice se examinează cu foarte multă atenție chestiunea dacă țara noastră mai trebuie sau nu să continue a-și pune răbdarea la încercare, așteptând ca Bulgarii să-și sporească generozitatea. Oricât ar fi unii de pacifiști și alții de rășboinici, adevărul e că toți văd limpede că a continua să stăm de vorbă cu Bulgarii, când ei n'au învățat încă să fie civilizați, înseamnă a pune mult la încercare răbdarea Românilor. Chiar marile puteri cari au direct contact cu noi au recunoscut că Bulgarii prea lungesc tratativele cu România și nu mai înzistă, după cum au înzistat până acum, ca să rămânem liniștiți. Ținând seama de aceste considerații suntem în dreptul nostru să credem că ne aflăm spre sfârșitul tratativelor cu prea puțin politicoșii noștri vecini și că, deci, ne apropiem de începutul conversației prin glasul tunurilor. Căci când România a făcut, prin guvernul ei, cele mai modeste pretenții politice, nu înțelege să renunțe la acele pretenții după ce le-a revendicat atâta vreme. În curând vor fi luate hotărâri importante.

Bulgarii amenință pe România cu rășboi?

Sofia. — Ziarul „Vecerna Pošta” ocupându-se de relațiile austro-române, în special de articolul apărut în „Neue Freie Presse”, spune: „Cum, suntem obligați să cedăm Silistra numai pentru că România nu e singură, ci e sprijinită de Austria? Sau pentru că rășboiul bulgaro-român nu se va putea localiza și va da loc unui rășboi european? Acest lucru nu ne interesează. Noi și așa ne-am închinat zeci de ani acestui idol și am suferit destul. Și dacă am fi vrut să „evităm” și acum un rășboi european ar fi trebuit să mai evităm și de data aceasta conflictul cu Turcii.

Cât privește România, atâta cât timp suntem angajați cu Turcii, desigur că nu avem libertatea acțiunii. Inșă, îndată ce ne vom simți cu mâinile deslegate, atunci „nu numai că vom relua Dobrogea dar vom dicta pacea chiar la București.”

Guvernul Geșoff va demisiona.

Sofia. — Situația guvernului Geșoff este cu desăvârșire zdruncinată. Astfel toate ziarele din Sofia recunosc acest fapt.

Ziarul „Rjeci” publică un foarte vehement articol la adresa guvernului spunând, între altele, următoarele:

„Ministrul Geșoff trebuie să plece din cauza politicii sale față de România. Geșoff n'a știut să aranjeze la timp chestia alianței cu România și nici chestia compensațiilor cerute acum în urmă de România.

„Crede oare guvernul că parlamentul nostru va încuviința un asemenea jaf! Poporul nostru s'a săturat de atâtea angajamente ce s'a luat față de Greci, Sârbi și Români. Să plece guvernul acesta pentru a lăsa locul altora, cari vor ști să apere cu mai multă demnitate interesele acestei țări victorioase”.

O importantă audiență la regele Carol.

București. — Ministrul Germaniei la București, a fost primit Joi seara la orele 8 și jum. într-o lungă audiență de către M. Sa regele Carol. Se atribuie o deosebită importanță acestei audiențe.

Semne de rășboi.

București. — Câmpul de instrucție dela Cotroceni devenind prea mic față de înmulțirea trupelor din garnizoana București, d. ministru de domenii a cedat ministerului de rășboi o moșie a statului, lipită de câmpul dela Cotroceni în întindere de 1200 pogoane. Astfel câmpul de instrucție va deveni odată și jumătate mai mare de cum este astăzi. Ministerul de domenii va ceda celui de rășboi și moșia Ișalnița de lângă Craiova pentru tabăra de instrucție a corpului I de armată.

Importanța Românelor într'un eventual rășboi austro-rus.

București. — Sub titlul „Importanța Românelor într'un eventual rășboi austro-rus” a apărut acum douăzeci și patru de ani la Viena o broșură, care e astăzi mai de actualitate decât oricând. Broșura a apărut în limba germană, fără nume de autor, — însă colonelul Emil Casimir care a tradus-o în românește la 1901, afirmă că ar fi datorită maiorului de stat major austriac Schneider, fost multă vreme atașat militar la legătuinea austro-ungară din București. În orice caz autorul broșurei se vede a fi fost un perfect cunoscător al puterii noastre militare și al planurilor de luptă ale armatei austro-ungare.

În prefața ce însoțește broșura autorul scrie textual: „Ar fi o nebunie a nu aprecia armata română în justa ei valoare, armată care între altele și în toamna anului trecut făcând manevre în fața regelui, un Hohenzollern, a cules laude, și anume laude binemeritate din partea șefului ei suprem”. După oarecari considerații tehnice asupra dislocării trupelor în România, maiorul Schneider pune ipoteza că România ar fi de partea Rusiei, într'un eventual rășboi austro-rus. „În acest caz — spune maiorul austriac — armata austro-ungară dela răsăritul Galitiei, ar fi într'adevăr într-o poziție periculoasă”.

Și după ce discută această ipoteză și arată greutățile ce le-ar întâmpina Austro-Ungaria din partea armatei noastre, autorul se întreabă:

„Dar este posibil ca România să se dea pe partea Rusiei? Nu cred, și sper chiar că acest fapt nu se va putea întâmpla niciodată”.

În capitolul al III-lea al lucrării sale, maiorul austriac se ocupă cu cealaltă ipoteză pe care o crede foarte probabilă, ipoteza că România ar fi aliată cu Austro-Ungaria.

„În acest caz începe autorul broșurei — România va imprima în viitorul rezbel caracterul măsurilor pe care Austria le va lua pe câmpul de luptă dinspre răsăritul Galitiei. Dacă România ar fi de partea Rusiei, atunci Austria ar fi silită la defensivă. Dacă însă România e de partea Austriei, atunci aceasta ar porni imediat o puternică acțiune ofensivă care ar pune repede pe Ruși într-o situație foarte dezagreabilă.”

Corpurile române Iași și Galați (III și IV) ar lua asupra-le apărarea frontierei române dela răsărit și ar asigura linia ferată Galați—Cernăuți. Corpul Craiova (I) ar primi deocamdată ordin să rămână în pozițiile sale pentru observarea atitudinii Sârbiei. Două brigăzi de cavalerie austriacă ar fi în ziua a patra a rășboiului la Iași și ar începe observarea cetății rusești Hotin. Brigada a 12-a de cavalerie austriacă ar fi în întregime în seara a treia la Bârlad și ar primi a patra zi contact cu brigada de cavalerie honveză aflată la Iași. Divizia de cavalerie română ar fi de asemenea în ziua a șasea adunată la Iași. Rușii ar încerca să dărâme dela început lucrările de pe linia ferată Galați—Cernăuți, dar n'ar reuși deoarece ce ar da peste infanteria română. Trupele austro-române aflate la Iași ar asigura paza graniței dinspre Rusia și ar cerceta mișcările trupelor rusești până în spre Chișineu. Corpul II de armată românească (București) ar fi desemnat ca să fie în ziua a paisprezecea dela declararea rășboiului în localitatea galitiană Sniatyn și ar pleca în mars spre nord îndreptându-se spre Husiatyn. **Atacul decisiv s'ar da de către trupele austro-române”.**

De sigur că dela 1888 — când a apărut broșura de care vorbim și până astăzi — organizarea armatei noastre, ca și a celei austriace s'a schimbat mult; de atunci armata atât ca număr cât și ca instrucție, echipament și armament și-a mărit cu mult valoarea.

Și totuși încă atunci ajutorul nostru era așa de pretuit că maiorul Schneider scrie: „Vom avea cu mult mai mulți sorti de izbândă când vom opera în comun cu armata română, căci ea este chemată a lua un rol hotărâtor pe câmpul de luptă dela răsăritul Galitiei. De vom fi deci turburați în pacea noastră de către vecinul dela răsărit, atunci o mânie dumnezeiască va cuprinde armatele austro-ungare și ele se vor arunca la asalt cu vechinul strigăt de rășboi „Dumnezeu cu noi!” El va găsi atunci de sigur un rășboi detunător la frații români dela Dunăre cari vor răspunde, ca ecou, prin deviza regală: „Nihil sine deo”.

Dacă la 1888 Austria puneă atâta preț pe sprijinul armatelor române, cât mai mult va fi pretuit

acest sprijin azi când avem una din cele mai bune armate, când tezaurul nostru stă splendid, când suntem în toate privințele un stat puternic!

Gravele evenimente din Turcia.

Rusia continuă înarmările.

Viena. — Ziarul „Neue Freie Presse” anunță că înarmările continuă cu multă activitate în Rusia. În primăvară armata rusească va atinge punctul culminant al înarmărilor ei.

Armata turcească felicită pe Mahmud Sefket pașa și pe Enver-bey.

Constantinopol. — Ofițerii dela Ceatalgea și Gallipoli au trimis o telegramă în care felicită pe membri noului cabinet ca pe eliberatorii țării. Suki pașa a trimis o telegramă din Adrianopol în care declară, că asediații vor lupta cu îndoită putere, până când vor putea fi eliberați.

Declarațiile unuia ilustru membru al comitetului june-turc.

Constantinopol. — Un ilustru membru al comitetului june-turc a făcut următoarele declarații:

— Contăm pe sprijinul marilor puteri și în primul rând pe cel al triplei alianțe. E imposibil ca marile puteri să voiască să ne silească să încheiăm o pace rușinoasă. Contăm pe sprijinul celor 60.000 de puști albaneze și că nu ne înșelăm în această speranță a noastră, se dovedește prin faptul că Albanezii au arborat steagul turcesc în orașele grecești și sârbești în cari ei și-au pus piciorul. Bani avem pentru a putea purta rășboiul. 50 de membri ai comitetului june-turc au adunat în scurt timp 1 mil. fonți și mai așteptăm sume mai mari și din străinătate.

— Din sursă competentă sunt informat, că Miercuri și Joi comitetul a primit 7 mil. franci dela un consortiu din străinătate, iar un priinț al casei domnitoare a promis guvernului 23 mil. franci.

Un membru al guvernului a declarat, că Mahmud Sefket pașa voește să obțină bunăvoința marilor puteri. În scopul acesta el numai în cazul extrem va întrerupe tratativele de pace dela Londra, adecă, în cazul, când se va fi zădărnicit și ultima încercare de pace și când marile puteri ar pretinde Turciei să cedeze Adrianopolul. Numai chiar atitudinea Rusiei inspiră îngrijorare guvernului june-turc.

Dela consiliul de miniștri.

Constantinopol. — Ieri, după selamlic, a avut loc un consiliu de miniștri. Guvernul a hotărât să dea un răspuns negativ la partea notei colective a puterilor privitoare la cedarea Adrianopolului și a insulelor Egeice. Guvernul e de credință că Turcia n'are să se teamă de-o acțiune inamică din partea Europei, deoarece una dintre marile puteri a asigurat Turciei sprijinul său moral și material.

Ultimatumul statelor balcanice.

Londra. — Delegații statelor balcanice au hotărât să trimească un ultimatum Turciei în care aceasta va fi somată că dacă nu va ceda Adrianopolul și insulele Egeice, vor denunța armistițiul și vor începe ostilitățile la Ceatalgea și Adrianopol.

Atitudinea marilor puteri.

Paris. — „Le Temps” primește informația următoare: Marile puteri au hotărât să organizeze o demonstrațiune de flotă în fața Constantinopolului. Puterile triplei înțelegeri sunt de acord în această privință, numai chiar Germania și Austro-Ungaria nu și-au dat până acum învoirea la aceasta.

Viena. — Din sursă competentă aflu că Germania și Austro-Ungaria cu nici un preț nu-și vor da învoirea pentru o demonstrație politică de flotă în fața Constantinopolului.

Amenințările Rusiei.

Constantinopol. — La ministerul de externe rus se anunță oficial că ambasadorul rus din Constantinopol, independent de acțiunea celorlalte puteri, a atras atenția Turciei, că nu-i permite continuarea rășboiului. Ministrul de externe Sassonoff a comunicat ambasadorului turc

din Constantinopol, că în cazul când Turcia continuă războiul, Rusia nu-și mai poate păstra neutralitatea.

Petersburg. — Cercurile diplomatice rusești cer cu insistență guvernului să se amestece în mod activ în criza orientală. Aici se comentează cu multă neîncredere măsurile militare ale Austro-Ungariei și se accentuează, că contelei Berchtold i-a alunecat din mâni conducerea politicii externe a monarhiei austro-ungare ajungând la putere partidul militar. Cercurile politice rusești cer că Rusia să insiste pe lângă marile puteri pentru a se face o presiune la Constantinopol sau dacă marile puteri n'ar accepta această propunere, atunci Rusia să întreprindă singură acest pas.

Un acord secret între puterile triplei înțelegeri.

Paris. — În cercurile bine informate de aici se știe, că între Anglia, Rusia și Franța există un acord secret privitor la împărțirea „sferelor de interese” în Turcia asiatică. Acordul acesta intră în vigoare, dacă desfășurarea evenimentelor apropiate ar face problematică menținerea Turciei asiatice. Diplomații de aici e de părere că în cazul izbucnirii din nou a războiului, vor obveni evenimente, cari vor silii puterile triplei antant, ca să execute încă în cursul unei dispoziții acordului încheiat între ele.

Berlin. — Conducătorul liberalilor naționali, Bassermann, a adresat în Reichstag cancelarul următoarea interpelație:

— Are dl cancelar cunoștință că Anglia, Franța și Rusia au încheiat un acord referitor la împărțirea „sferelor de interese” în Arabia, Armenia și Syria, și față de aceste ce măsuri va lua dl cancelar?”

Opinia presei germane despre amenințările Rusiei.

Berlin. — „Vossische Zeitung” publică un articol despre situația europeană și scrie, între altele, următoarele:

Puterile nu pot să privească cu brațele încrucișate în cazul când Rusia ar voi să-și realizeze amenințările. Puterile se fac a nu ști că Bulgaria a închis portul dela Varna numai pentru că nimeni să nu vadă, cum Rusia prin transportul de material de război și de voluntari vatămă neutralitatea în favorul Bulgariei. Dar nerespectarea neutralității are și ea o limită, care începe atunci, când Rusia voeste să-și traducă amenințarea în faptă. Anglia contrar Franței, nu a luat parte la pasul Rusiei întreprins la Constantinopol... În cazul când Rusia ar trimite trupe în Armenia, Anglia de bună seamă îi va striga prietenii sale, Rusiei: — Hands up!...

În 1878 s'a întâmplat că Anglia a închis Rusiei calea spre Constantinopol. Cazul acesta s'ar repeta și acum, dacă Rusia ar crede sosit momentul să înfigă crucea dublă pe turla Sfintei Sofia.

În momentul când Rusia ar ataca Turcia, frontiera sârbească și sandiacul Novi-Bazar ar înceta să mai fie un noli me tangere pentru monarhia austro-ungară.

E absolut imposibil, că în cazul acesta Austro-Ungaria să rămână pasivă; dar nici Italia nu ar întârzia să pretindă insulele Egeice ocupate deja.

Războiul european, pe care puterile voiesc să-l împiedece, foarte greu va putea fi evitat, în cazul când Rusia se va amesteca în chestia orientală.

Agravarea relațiilor ruso-germane.

Constantinopol. — Ambasadorii puterilor au sînut o consfătuire pentru a stabili măsurile ce vor trebui luate în fața noii situații create

prin cele întâmplăte în Constantinopol. În cursul acestei consfătuiri, la care afară de ambasadorul german au luat parte toți ambasadorii; s'a constatat că, între puteri există mari divergențe chiar și în privința măsurilor ce ar trebui luate în scopul apărării străinilor. Fiecare vede clar o agravare a relațiilor ruso-germane.

Programul noului cabinet francez.

Paris, 24 Ianuarie. — Ieri a cetit în fața parlamentului noul prim-ministru al Franței, Briand programul cabinetului său, care în același timp a fost cetit în senat de ministrul de justiție, Barthou. Cuprinsul programului e următorul:

Noul cabinet va continua politica generală a precedentului cabinet și va realiza pe terenul politic înțelegerea între republicani, iar pe terenul intereselor naționale unirea solidară și strînsă a tuturor francezilor. Guvernul va stăruie în înțelegere cu toți republicanii pentru realizarea reformei electorale proporționale și pentru legiferarea a multor altor reforme salutare. Guvernul e ferm hotărît a ridica țara la cea mai înaltă înflorire, cultivând puterea de producție a posesiunilor ei coloniale, creditul francez a-l face cel mai puternic din lume, iar armata și flota a o prevedea cu toate mijloacele pentru a putea respinge ori ce atac și să poată apăra cu demnitate prestigiul și onoarea națiunii.

Franța a dat în ultimul timp cu succes exemple de calmitatea și demnitatea ei. Sprijinul țării a fost de mare preț pentru guvern, spre a putea învinge cu ușurință timpurile grele, prin care Franța a trecut victorioasă. Mai mult decât altădată Franța trebuie să dea atențiune deosebită problemelor externe, cari se impun în apropiatul și depărtatul Orient. Un principiu neclintit al politicii noastre externe va fi solidaritatea cu aliații și prietenii noștri. Experiența ultimelor luni ni-a arătat în chip multămitor că acțiunea diplomatică a Franței în serviciul păcii universale e de o autoritate morală și de o putere convingătoare când procede cu sinceritate și curtoazie față de celelalte state în contact strâns cu aliații și preștii.

Fără să ne abatem dela această direcție vom apăra averile noastre spirituale și economice și vom servi păcii, punându-ne toată puterea, pentru a întări cei mai importanți factori ai apărării naționale.

Parlamentul a votat noului guvern încredere cu o majoritate covârșitoare.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Ianuarie 1918.

Tranziția.

Paris, 23 Ianuarie.

Baracele de lemn, cu obiectele lor variate, sculipitoare și fragile, ce se înșiră dealungul bulevardelor și a avenue-urilor vor dispărea cu ziua de azi. Timp de două săptămâni, cu prilejul serbărilor, negustorii ambulanzii și-au strigat marfa pe străzile Parisului, în decolul roșu al micilor dughene de scânduri. Dar cât de rare au fost ele în ast an! De cinci ani încoace le vedem rînduindu-se fără de încetare. Peste puțin nu le vom vedea de loc; și cu ele va dispărea unul din obiceiurile cele mai pitorești și înviorătoare ale marelui oraș. În schimb, magazinele și bazarurile mari devin tot mai vaste în fiecare zi. Mereu își clădesc anexe, mereu se măresc. Este o notă a epocii, această anemiare a comerțului mic în folosul celui mare. Zola a prevăzut-o de mult, de pe când scria „Au Bonheur des Dames”. Și nu numai că a prevăzut-o, dar a și dorit-o. Curioasă stare de spirit pentru un scriitor care făcea pradă de un democratism violent!

Adevărul e că cele ce se petrec la Paris și aiurea nu sunt decât o repercesiune a organizațiunii Jankee, un reflex al trusturilor americane. Pe zi ce trece

comerțul se transformă tot mai mult într-o luptă feroce de exterminare, în care cel slab e fără milă zdrobit de cel tare. De ce să nu recunoaștem că această formulă a „negotului pentru negoț” e mai degrabă anti-patriotică, cu lipsa ei de sevă sentimentală, cu uscățimea egoistă, care o caracterizează? Traiul devine astfel un necontenit războiu de distrugere. Tradițiile cu întreg cortelul lor de gânduri înduioșătoare, fac loc calculelor neînduplecate și reci. Spiritul omenesc se exersează într-o direcție lipsită de farmecul imaginației: de aceea activitatea artistică și sentimentală se atrofiază din ce în ce mai mult. Tendința e acum către automatismul animal. Ce păcat!

Dar stagnarea comerțului din ast an la Paris și aiurea se mai datorește și războiului din Balcani, complicat cu încordarea diplomatică internațională. Și nu știu dacă trebuie să admirăm sau să deplângem această înlăntuire de interese mondiale, care face ca evenimentele dintr'un colț al lumii să-și aibă repercusiunea în cele cinci continente. Ce deosebire, în vremurile de demult! Acum două sute și o sută de ani, când două popoare se războiau în inima Europei, vecinele lor cele mai apropiate rămăneau impasibile și calme: nici un ecou al ciocnirilor din afară nu le ajungea la urechi. Traficul lor abia se resimțea de acest războiu. Biruințele unora și pierderile celorlalți nu erau aflate de ele decât cu mult mai târziu. Atunci se găseau în fața unor fapte împlinite. Intervenția lor nu era necesară în nici un chip. Cât despre neamurile îndepărtate de țările beligerante, ele nu știau nimic, nu se preocupau de nimic, nu simțeau nimic: o rectificare de teritoriu străin le era tot așa de indiferentă, ca un eveniment casnic în planeta Martie. Telegraful nu-i ținea în curent cu schimbările produse în alte țări. Comerțul și industria lor își urmau cursul regulat, localizate în cercul intereselor intime.

Astăzi?... Cât de schimbate-s lucrurile azi! Fiindcă niște popoare în extremul orient european s'au războit până acum o lună de zile, o țară ca Franța situată la extremul apus al continentului, își vede secată dintr'o dată rezerva ei monetară. De unde până acum câțiva timp aurul curgea riu în această țară bogată, în momentul de față monedele galbene nu mai sunt de găsit. Fiindcă Turcia s'a războit cu Bulgaria, capitala unui imperiu puternic ca Germania a decis construirea unui abatoriu pentru câni și deschiderea de marelării canine. Căci vestea pe care ne-au adus-o ziarele acum opt zile despre abatoriul cănesc din Berlin, e în strânsă legătură cu luptele din Balcani. Banii se răresc, carnea de vacă și de cal se scumpește, cei săraci se abat asupra câinii credinciosului animal cu ochii blânzi, de o expresie aproape omenească. Încă odată: ce păcat!

Raporturile interne ale popoarelor, precum și legăturile lor din afară, sunt, cum sunt, și viața modernă ne impune notele ei bune sau rele. Ar fi naiv să nu ne înclinăm în fața unor stări de fapt. Dacă deplângem uneori anumite situații politice, economice și internaționale, aceasta nu însemnează că epoca noastră e inferioară epocelor trecute; dar aceasta nu vrea să zică nici că trecutul trebuie disprețuit. Dimpotrivă, să ne atașăm tradiției cu tot sufletul nostru, dacă prin tradiție înțelegem învățămintele cari se degajează din evenimentele cele mai frumoase ale vremurilor de demult, din acele evenimente cari fac cinste spiritului omenesc prin noblețea și virtuțile pe cari le-au expus. Tradiția nu este în realitate decât esența faptelor bune ale trecutului, degajate de puzderia de fapte rele sau neînsemnate în mijlocul cărora au avut loc, și cari ni se prezintă astăzi de sine stătătoare și imuabile în adevărul lor etern. Tradiția este așa dar o colecție a bunelor experiențe ale înaintașilor noștri.

Și avem astăzi cu atât mai mult nevoie de aceste pilde întremătoare, cu cât suntem în ajunul unor schimbări uriașe în omenirea noastră. În ce vor consta aceste schimbări, nu am putea spune. Ele însă vor avea loc. În toate țările, la toate neamurile, se resimte acea așteptare vagă, particulară evenimentelor mari. În politică, în comerț, în industrie și în artă bănuim o stare nedeslușită, un fel de notă provizorie, capricioasă, maleabilă care-și așteaptă forma definitivă. În legă-

(E 25)

Telegramă dela Gambrinus! BUDAP. STA, bulev. Erzsébet nr. 27
CEL MAI MARE ȘI MAI FRUMOS RESTAURANT din Ungaria.
 În fiecare zi de sărbătoare și Duminică dimineața prânzișor și muzică militară

Zilnic după amiază oină și concert de orhastră.
 Seara concert simfonic dat de orhastra militară.
 Bere „Részvény”. Prețuri moderate!
 Proprietar:
Oláh Gyárfás Mihály

turile dintre popoare și ale membrilor aceluiaș popor între ei, subsistă ceva confuz și nehotărât, care ea mâne așteptăm să se hotărască. În sufletele noastre încercăm un gol și presimțirea că acest gol se va umple în curând. Suntem într'adevăr o omenire de tranziție.

Și e firesc lucru, că ceea ce simțim confuz, să și exprimăm confuz. În politică, în literatură și în artă observăm tendințe și forme contradictorii și efemere. Ce ne va aduce ziua de mâine? O vom afla la timp.

Dar să nu ne închipuim că aceste schimbări morale și materiale pe care le așteptăm, vor avea loc numai în urma unui războiu general și monstruos. Evoluțiunea poate fi bruscă și fără să fie sângeroasă. Revoluțiunile nu sunt întotdeauna fizice, și nu cele fizice au fost cele mai durabile în istorie. Ori cum ar fi însă cea pe care o așteptăm, ea va schimba radical multe stări de lucruri, și toate ne fac să presupunem că va fi generală. Suntem poate în ajunul uneia din acele epoci cari, ca evul mediu și ca Renașterea, iau un relief formidabil în istoria omenirii. — **Adrian Corbul.**

O frumoasă propunere a dlui A. C. Cuza. Din București ni-se scrie: În urma propunerii dlui profesor A. C. Cuza, mai mulți profesori dela universitatea din Iași vor lua inițiativa formării unui comitet care să răspundă atacurilor presei franceze la adresa României, cu privire la rezolvarea diferendului româno-bulgar.

Moartea unui Român de seamă din Viena. Primul consilier dela curtea de apel, Dr. Pamf. Dan a murit în Viena. Drul Pamfilie a fost unul dintre cei mai vechi membri ai coloniei române din Viena, și fusese pe vremuri și președinte al societății „România Jună”. În mormântarea va avea loc mâine, și la această ceremonie vor lua parte numeroși membri ai coloniei române.

O evreică răpită de ex-regele Emanuel al Portugaliei. Se anunță din Moscova, că acum câteva zile a dispărut de aici o evreică de o frumusețe răpitoare, fiica unei familii evreiești foarte bogate. Se zice că ex-regele Emanuel al Portugaliei ar fi răpît-o și s'ar fi refugiat împreună la Paris. Ex-regele Emanuel a cunoscut-o la Paris, și numai acesta a fost scopul călătoriei regelui detronat în Rusia.

Parastas pentru Tolstoi. Implinindu-se doi ani dela moartea lui Leon Tolstoi, familia s'a adresat unui preot din lasnaia Poliana ca să officieze un parastas. Preotul a consimțit. Sinodul aflând despre aceasta imediat a ordonat o anchetă spre a afla ce preot a îndrăznit să roage pe Dumnezeu pentru un om care a fost izgonit din biserică. Până acum cu toate cercetările, nu s'a putut da de urma „criminalului” preot.

Mulțămîta publică. Cu prilejul reprezentăției teatrale și a petrecerii populare organizate în seara de 14 Ianuar 1913, în favorul școlii române principale din Lăpușul-unguresc au susținut următorii domni:

Dr. Ion P. Olteanu adv. cor. 4.60, Dr. Valer Roman adv. 4 cor., Dr. Gavril Buzura adv. 2 cor., George Vancu contabil 1 cor., Gavril Criste inv. 1 cor., Andrei Ludu proto-pop 1 cor., Mihailu Pap 1 cor., Niculau Gherman și Aurel Bodea preoți câte 50 bani. — Fără de a participa d. Ioan Olteanu preot 4 cor., Vasile Nemeș preot 2 cor. și Teodor Oprîș primar 1 cor. — pentru cari sume li-se exprimă cea mai profundă mulțămîta. Pentru comitetul școlatic: Teodor Farcașiu casar.

Aviz onor. abonați ai opului „Pocăiții”. Ca răspuns multelor întrebări, ce mi-se fac, prin aceasta comunic, că lucrarea „Pocăiții”, fiindcă i s'a adus Mărturisirea de credință a baptilștilor din Ungaria (apărută în Hivatalos Közlöny 1905), comentată paralel din punct în punct, iar culegerea acestei părți a întâmpinat anumite greutăți tehnice — din aceasta cauză întârzie a se găta și numai peste 2—3 săptămâni se va putea espeda. Până atunci rog binevoitoare așteptare și scuze. — **Dr. Nicolae Brânzău.**

Din Măidan. Biserica din Măidan a primit dela comuna urbană un dar de 20.000 cor. în urma exarendării petrării din Izlazul comunal, precum și venitul dela încărcarea vagoanelor, de fiecare vagon 50 fil. Astfel de venituri pentru biserică sunt de dorit și pentru alte sate românești.

Ce este un Dreadnought? Un ceva „Nefricos”, căci vorba engleză *dread* înseamnă *frică*, *naught* sau *nought* înseamnă *nimic*—*nihil*.

Astfel e porecla celor mai „moderne” vapoare de războiu.

Ei bine, apoi România de ce nu-și comanda o 50 ori 100 „Nefricoase” de aceste, ca să-și apere coastele dobrogene?

Din simplul motiv, că o singură dihanie de asta înghite milioane mai lacon, decât un biet cerșitor hămesit bucăturile de pâne. Monarhia austro-ungară construiește deocamdată 4 „Nefricoase”, cari costă în total 260 milioane coroane. Mai târziu iarăș va construi 4, cari vor costa 364 milioane. Vedeți dar, că 8 dihanii înghit 624 milioane coroane, o sumă pentru care vor avea să plătească biruri până și nepoții de strănepoții noștri și valorează aproape cât Dobrogea întregă!

Iată corăbiile ideale ale tuturor marinelor de războiu, până se vor născoci altele și mai drăcoase. Sunt adevărate *fortărețe plutitoare*. Tipul lor s'a fixat după experiențele teribilei lupte navale dintre Rusia și Japonia.

Cu un deplasament de 22500 tone, cum se obișnuiește astăzi, construirea unui Dreadnought reclamă:

7,875.000 kg. material pentru corpul vaporului, 6,061.500 kg. material pentru cuirasă, 2,574.000 kg. material pentru mașini, 1,237.500 kg. cărbuni, 900.000 kg. echipament, bărci, torpile, 3,870.000 kg. tunuri și muniții.

La încărcarea și transportarea acestui material „frumuseț” ar trebui 2250 vagoane dela drumurile noastre de fer.

Fiindcă un Dreadnought se construiește exclusiv din oțel, vă puteți închipui cum asemenea colosuri alimentează industriile de fer și de muniții.

Dar, ca toate lucrurile omeniești, peritoare sunt și aceste. În lupte navale se rostogolesc și se scufundă și ele, cu tot curajul lor, spre gloria deplină a păcii și bunei învoiri între oameni, cum pretinde legea creștină, ca porunca ei pe hârtie să rămână.

Erată. În numărul de ieri s'a strecurat din nebagare de seamă a culegătorului o confuzie la publicarea darurilor pentru fondul ziaristilor; să se îndrepteze în acest senz: d. Aurel Popescu comerciant în Sibiu a dăruit 3 cor. Cu prilejul petrecerii aranjate de reuniunea „Doina” din Lipova comitetul reuniunii a dăruit la fondul ziaristilor 10% din venitul curat, adică 3.30 cor.

Mulțămîta publică. În numele Reuniunii învățătoresci bănățene, cu sediul în Timișoara, exprim cea mai profundă mulțămîta mult on. direcțiunii a „Victoriei” pentru darul de una sută coroane făcut „Fondului pentru ajutorarea fiilor de învățători”. Deie cerul ca actual nobil al „Victoriei” să servească de exemplu tuturor, cărora li se impune a susținea în aceste zile grele țaria morală în învățătoria noastră. Caransebeș, 24 Ianuarie 1913. — **Iuliu Vuia**, președintele reu.

x Carte gratuită pentru abonenti. Fabrica de mașini și unelte agronomice **Melichar Ferencz, Baecker Rudolf**, cunoscută de toți, care are în multe orașe filiale astfel și în Timișoara a scos de sub tipar o broșură bogat ilustrată despre metoda americană a cultivării cucuruzului (mălai), care afară de cruțarea puterii de muncă mai asigură și un product mai mare decum a succed după metodele de până acum. Prețul broșurei e 1 cor. Conținutul broșurei e foarte instructiv și interesează pe toți proprietarii. Să nu mai întârzie deci nici un proprietar a-și procura această broșură, care-i face cunoscut avantajele mari ale metodei americane, a cultivării cucuruzului (porumbului, mălai). Abonații ziarului nostru au favorul deosebit a-și procura această carte gratuit. Aceia cari reflectează la ea sunt rugați a o cere provocându-se la ziarul nostru, dela filiala firmei **Melichar Ferencz, Rudolf Baecker, Temesvár—Józsefváros, Uri uteza 6.** E. 816—3)

x Cine refuză ajutorul, se păgubește însuș pe sine! Acum 30 de ani Dr. Granichstaeden, cunoscutul medic primar al Vienei, a declarat următoarele: La persoane cari sunt împedecate a face mișcările necesare în tiber, mai curând sau mai târziu se prezintă lipsă de apetit, indispoziții după mâncare, boale îndelungate de stomac, încluierea scaunului, boală de ficat și hemoroizi. Pentru vindecarea acestor boale mai bun serviciu decât purgativele de plante sau diferitele ape

minerale, face o cură de câteva săptămâni cu apa minerală amară naturală „**Ferencz József**”. Apa aceasta să nu lipsească din nici o gospodărie! — De vânzare în farmacia, drogherii și băcării. Mai bine a cumpăra sticle cari conțin câte 1 l. apă de aceasta, deoarece sticla goală nu mai trebuie reînăpoiată. Rugăm on. public a răspândi într' cunoscuți și prieteni apa amară veritabilă „**Ferencz József**”. Direcțiune și deposit principal: **Budapesta.** Hi 821.

x Schimbare de local. Aduc la cunoștința on. public, că prăvălia mea din bulev. **Andrássy nr. 15** am mutat-o în acelaș bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de peril, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 506 Arad, bulevardul **Andrássy nr. 15.** He. 608

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, **Budapesta VIII. Prater 9.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comnelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite grațuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului „**Picklin**” publicat azi.

x Domnul Dr. Palóc, medic specialist în **Budapesta** s'a întors din călătoria sa în străinătate și și-a început iarăș ordinațiunile (IV. Muzeum Ring 13).

x Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. **Esență pentru 1 litru 50 filerl.** Rachiu alaș, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de lamaica 32 filerl. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 filerl. 1 litru spirit de 96% rafinat 2 cor. 20 fil. Părul cărunț și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloaerea la **Fekete Mihály**, droguerie la „Inger” în **Murăș—Oșorheiu (Marosvásárhely).** (Fe 424)**

x Aviz. Aduc la cunoștința onoratului public, că întorcându-mă din călătoria făcută în străinătate, începând cu ziua de astăzi stau iarăș la dispoziția on. public. Cu stimă: **Rudolf Novák**, specialist de dinți artificiali, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 5. Nr. 737—3.

x Să cumpărăm pe seama damelor pentru Crăciun cele mai fine mănuși Grenoble, ciorapi de mătasă, șaluri pentru serate, parfumuri franceze, bismăluțe de batist fin ori de mătasă, articli sportivi pentru iarnă, mantale pentru călătorie, dela **Brachfeld F.** furnisor de curte, **Budapesta**, în colțul străzilor **Dorottya și Gizella.** E. 678.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Iuliu Pop, Gherla. Am primit 14 cor. în abonament până la 30 Iunie 1913.

Filip Leuca, Pâncota. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Martie 1913.

George Popovici, Mărul. La începutul anului curent noi nu am primit nici un el de abonament. În 17 Octombrie am primit 7 cor. mai mult nu.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Subsemnatul caut un **candidat de avocat** cu praxă pe lângă condițiuni favorabile. Costul e a se ocupa numai decât Ofertele să mi-se trimită deadreptul mie **Dr. Ioan Hica,** avocat **Hațeg.** (Hi 823—3)

Noutăți literare.

— **Editura „Librăriei Naționale S. Bornemisa.** — „Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca aveau cărți sănătoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. **Ioan Agărbiceanu: Schițe și povestiri.** Prețul coroane 2.—. Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a îmbobit până acum cu atâtea volume de valoare literatură noastră. Domnul Ion Agărbiceanu e de altmăduri destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, cărui a-i succes în urma marelui său talent să fie protutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâiu volum al autorului, în care s'a publicat cele mai succese piese literare, alese de însuși autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. **Liviu Rebreanu: Frământări.** Prețul cor. 1.50. Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletști grele și să dea personajelor întotdeauna o colorare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golanii”, în cari condeii lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zugrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâi volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a edat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa după cum o fac aceasta și alte popoare culte din Apus.

3. **Victor Eftimiu: Poemele Singurătății.** Prețul 2 coroane. Autorul neîntrecutei piese „Însiră-te mărgărite” ne dă sub titlul aceasta un elegant volum de poezii, scrise într-o formă din cele mai succese și într-o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s'a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într-o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duiosia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale cărui scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activității literare și-a început-o la noi în Ardeal, sub mâna conducătoare a lui Octavian Goga, în „Țara Noastră”.

4. **Alexandru Ciura: Amintiri.** Prețul cor. 1.60. Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un sir întreg din dulcele și duiosasele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moșilor. Serise într-o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute

momente sufletului, care caută într'adevăr plăcere și distracție în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariție a fost salutat de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s'au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. **„Almanahul scriitorilor dela noi”.** Prețul cor. 1.60. Această carte în felul ei e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice ale 46 de scriitori născuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecareia din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor ziarelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politicii naționale.

6. **Ermil Borcea: Versuri flusturate.** Prețul 60 bani. Domnul Ermil Borcea e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobârnacii”, dă dovezi de un talent umoristic plin de vervă. Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere cetindu-le.

7. **„Cele mai frumoase”.** Prețul 60 bani. E un drăgălaș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cântănești, blăstămuri etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în color, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. **„Intrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia la 1599”**, în mărime de 47x59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unui episcop gr. cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voievod Mihai Viteazu însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjdii de sârbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. **„Capul revoluției țărănești din 1784”:** Horia, Cloșca, Crișan. Tabloul dă fotografiile în color ale eroilor noștri din această revoluție, reproducere după fotografia

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Pentru porto să se trimită 10—20 bani de-o carte.
Li 625

Vând

un taur soi „Pinzgau”, de un an și 10 luni precum și mai multe vagoane de cucuruz. — Cumpăr graț de primăvară.

Doritorii să se adrese la:

Ioan Hălmăgian
Arad, str. Zrinyi nr. 1.

AVIZ.

Nou medic român în Buziaș. D-nul Dr. DIMITRIE BORCA face cunoscut, că s'a așezat în Buziaș ca medic la „Krankenkassa” și și-a început praxa medicală, ca operator și specialist în morburile femeiești, — asupra cărei împrejurări atragem atențiunea Românilor din partea locului. (Bo 760)

Caut

un candidat de avocat român.

Cei cu praxă preferiți. Postul a se ocupa în 1 Februarie 1913.

A se adresa la:
Dr. Iustin Pop,
avocat în Deva.

(Po 819—5)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—11)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituttele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

OMEGA
sunt cele mai bune și mai precise oroloage.
Se capătă la toți ceasornicarii mai de seamă. (Du345—12)

HUSTEN

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai buu decât

Bomboanele Réthy.

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt emulte imitații nereușite — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY». — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în ori-ce prăvălie. Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY». (Go 581—6)

Să nu vinzișcump, dar să târguești ieftin.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar
mobile frumoase, ieftine și bune

№ 223—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

Rog sprijinul on. public român.

Cu apropierea sărbătorilor, am oncare a recomanda onoratului public român

Prăvălia mea de ghete, pălării, albituri

precum și totfelul de obiecte pentru modă.

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4.
(vis-à-vis de Librăria diecezană).

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă pentru bărbați. (Pi 340—52)

Să sprijinim comerțul român

Vindem dela 100 litre in sus sau și per vagen

Rachiu de prune curat

simplu sau întors (profript) cu prețuri moderate.

„PRUNA” societate pe acții Industrială și comercială în MAROSILLYE.
Pu 822-3-(248)

Ha 118-3881)

Gustați

Berea SLEPING-car

din fabrica „Bragadiru”

WOHANKA
MOTOROK
LOKOMOBILOK
UZEKOLLEGEK
NAGYSZERINT 1 1/2 2 filler
ORANKENT, LOERANKENT, NINCSE ROBBANO
TUZ VESZELY, MINDEN PENZUGYORI
ELLENORZEL, ENGEDELY NEMKUL
WOHANKA TARTALY BUDAPEST

(E 595)

Gâteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Este trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și suc, — sunt atrofiate și cari în urma ușurării din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestor stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruiă oamenii să și încredințeze fără teamă, fără șifală și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ei trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Kör-ut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curată, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu meto-
dul său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neclese, ranele sifilice boalele de țevă, bătăci, nervi și sira spinării, începuturile de confușie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răsonns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m.)
Tratament și cu Ivar Ehrlich 606.
Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

[Se 71--]

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben)

PURGATIV MODERN, cu efect imediat
1 cutie 1 coroană

Farmacia „BAYER” Budapesta VI.,
Andrássy út 84. liferantul curții arhiducului.
(E 598-10)

Sanatorul - Park

Budapesta, VI., Aréná-út 84/a (Városliget).

Secție de chirurgie, urologie și gynecologie.

Secție de chirurgie și gynecologie aranjată foarte modern și cu 4 săli de operație.

Secție urologică pentru cei suferinzi de
beșică, rinichi și prostați cu aranjamente
diagnostice și vindecătoare.

Fiecare își poate alege pe medical curant.
Prețuri moderate. — Prospective se trimit.

Telefon nr. 58-94, 52-53.
(E 451-13)

Instiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am repășit dela firma Verboș A. și Fii, unde am servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapețerie.

Intrând în relațiuni de afaceri cu măsarul Stigsmund Perényi sunt în plăcuta pozițiune de a executa cele mai fine lucrări de măsurie și tapețerie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:
Laurențiu Édi și Sigismund Perényi.
Stabilimentul de mobile, strada Magyar nr. 23.
(E 619)

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pielii.

Înlătură petela galbene, bucele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de silioțolos, care acoperă încreșturile și e cu totul nestrucicată în culorile: roza, albă și cremă. 1 cutie 1 coroană.

„IANER” săpun. 1 bucată 60 filleri.

„IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER” apă pentru gură. Bună pentru diti scorburosi gingiei buretești, contra mirosului gura de gură. 1 sticlă 1 cor 1.60, jum. sticlă 80 fill.

„IANER” esență pentru păr. Excelentă pentru înțurarea mătreaței și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 cor. 30 fill.

„IANER” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„IANER” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereșita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încrunțit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un carton 4 coroane.

„IANER” apă, care face părul blond, Pentru a vâpși în timp scurt, în bai, anriu, părul blond roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 coroană.

Discretă și zilnică expedite cu posta. — Telefon 476

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui Rudolf Ianer, Tamesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

Hotel „ORIENT”

Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
85 camere cu luminație electrică.

Prețurile camerelor
dela 3 cor. in sus.

Serviciu prompt și
conștiințios.

(E 635-52) Roagă binevoitor sprijin
PROPRIETARUL.

CORSETT CHIC

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de
corsete din Brașov”

Execută și expediază orice
artioliu în bransa aceasta. —

Rog să cereți prețurent
— Ilustrat. —

Go [262-50]

Gratis

nu, dar pentru preturi foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optiei

STROBL JOZSEF

clădnic și gjuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. (S 363-30)

GHEORGHE SZÖCS

:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,

Strada Mihael

Weiss nr. 10.

[Casa proprie].

So 94-40

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate — Serviciu prompt! — Prețuri solide!

Fondat în a. 1845. Telefon 162-01.

DREHER IGNACZ és FIA

fabri. de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfece, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (E 589-50)

Moutăți de ghețe de toamnă.

Ghețe de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

V. 247-156 magazin de ghețe

ARAD

TIMIȘOARA

bucl. Andrássy ut. 29

(Temesvár) Cetate-Belvaraz, Huszár-u. nr. 10.

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românească din Babalna lângă Orăștie a cărei proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liberată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt onrate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și încreșterea noilor vii.

Se primesc băeți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la care se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
(A 539) Babalna (a. p. Szászváros).

Nu e reclamă — ci realitate,

căci fiecare lucrează în interesul propriu, dacă orice trebuințe, și anume:

haine pentru femei, bărbați, băeți, fetițe, și pentru copii, talii, jupoane,

halaturi și costume pentru dame le cumpără dela

Magazinul Grünberger

Asortiment și prețuri fără concurență!

Cel mai bogat magazin de mărfuri de lână.

SIBIU — NAGYSZEBEN strada Cisnădiei

Palatul comandantului de corp.

Palatul comandantului de corp.

Palatul comandantului de corp.

Palatul comandantului de corp.

Palatul comandantului de corp.

IOHANN KLEIN

BISERICA-ALBĂ str. Capoina nr. 10.

MĂESTRU LĂCĂTUȘ DE LUCRĂRI PENTRU ZIDIRI ȘI DE ARTĂ DEPOZIT DE MAȘINI AGRICOLE.

Primește orice lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea de mașini. Instalator de apeducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole. Precum și repararea de decimale.

La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricați n'am convins în decursul anilor, că sunt nesecționabile. Rog să se adreseze la bransa aceasta, — la mine, servind oricui și cu lămuriri. Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță. Atelier special. Turnătorie de fier și oțel. Ke 541-30

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2.—
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	1.75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2.—
L. Rebreanu, Frământări	1.50
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdésről	1.—
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara țăpilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	2.—
George Baritiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupas	1.50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	1.50
N. Iorga, Cugetări	2.50
S. Mehedintzi, Cătră noua generație	1.50
Iules Payot, Educația Voinței	2.—
Alexandru Ciura, Foiletoane	1.60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiată de Acad. Rom. Ed. III.	1.—
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	14.—
Caragiale, Schițe nouă	1.25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2.50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	2.—
N. Bălcescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	2.80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	2.50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2.—
Radu Rosetti, Păcatele slugerului	2.—
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2.—
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2.—
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	2.—
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	3.—
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891. Partea I. 1848—1868	4.—
Ion C. Brătianu, Discursuri, scrieri, acte și documente, vol. II.	2.—
Nicu Dracinschi, Poezii	2.—
Memoriile d-nei Steinheil	—80
Napoleon în Rusia	—80
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	2.—
I. Novicow, Emanciparea femeii	2.—
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	1.40
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	2.—

Ecaterina Pitiș, Poezii	1.50
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiată de „Academia Română”	2.—
Vioara din Bihor, Schițe și nuvele	2.—
Maupassant, Inima noastră, roman	2.—
N. Iorga, Neamul Românesc în Basarabia	2.50
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	—60
T. D. Speranță, Teatru de familie	2.—
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	2.50
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	6.—
D. Anghel, Fantome	1.60
I. Agârbiceanu, În întinerie, nuvele	2.—
Em. Gârleanu, Cea d'intăi durere, nuvele și schițe	2.50
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	2.—
Constantin Negruzzi, Păcatele tinerețelor	—95
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	3.—
Ion Gorun, Robinson în țara românească	1.—
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 38x29 cm. Prețul unui tablou	2.50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărimea de 63x45 cm. Prețul	2.50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduse după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	15.—
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	8.—
Dr. Dionisie Moldovan, Advocatul poporal broșat 2.50 fil., legat	3.50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	1.30

Calendarul „Lumea Ilustrată” 1.50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Săptăminii” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de perete 20 fil.

Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.: Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucată 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucată 20 fil. — Hartie de scris cutia dela 80 fil. în sus.

George Dima, Cântece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german 1. Dorința, 1.80, 2. De ce nu'mi vii? 1.80, 3. Peste varfuri 1.—, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1.30, 5. Somnorose pasărele 1.20, 6. Știi tu mândro? 1.—, 7. Cântecul păstorului 1.30, 8. Pe când soarele de vară 1.—, 9. Biata inimă îngelată 1.30, 10. Groza, baladă 2.70, 11. Hotărâre 1.—, 12. Noi trei 1.—, 13. Stefan Vodă și codrul, baladă 1.80, 14. Trădare 90 fil. 15. Carcele 1.30, 16. A venit un lup din crâng 1.75. — Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândraliță de demult 1.—, 2. Jelui-m'aș și n'am cui 1.30, 3. Vai mândruță dragi ne-avem 1.—, 4. Hei, vei, mă! 1.30, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1.80, 6. Sub fereastra mândrei mele 1.50, 7. O ce veste minunată 1.—, 8. Doamne, Isuse Hristoase 1.—, 9. Leagăn verde 1.—, 10. O inimă tristă 90 fil., 11. Hop, țuca-furcă! 1.—, 12. Ciobanul 1.30

Biblioteca „Minervei”, „Socec”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Luceafărul”, „Tri. banei” etc. în cataloage separate.

Institut de asigurare ardelen

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscut de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239—52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătit simplă sau după a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulului 1912.	E.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anulului 1910 (foo	"	119,830.992.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă (viață	"	11,020.266.—
	"	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acșișii, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

LAPIDES M. Telefon 88-47

fabrică de mobilă artistică și lucrări de măsurit, cu putere motorică, întreprindere modernă pentru mobilarea locuințelor. — Budapesta, VII., str. Rózsa, nr. 72. (Casă proprie).

E 681

Execută și ține în depozit — în săli speciale — numai

mobile artistice și elegante.

Fond. în a. 1883.

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

[Ho 5-1]

Fondat în 1840.

∴ Premiat în 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu orice alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprăsolviere neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Asortiment bogat!

Aparate de fotografiat, mașini reflectoare înmăritoare (E 644-10)

WANAUS JÓZSEF

articii de fotografiat și magazin de articii chimici. BUDAPESTA, IV. str., Sütő, nr. 6. Colțul străzii Deák-Ferencz.

Plăci și hârtii pentru fotografie.

Material totdeauna proaspăt!!

Catalog de prețuri gratis și franco.

Telefon 8-67.

Cea mai bună sursă de cumpărat

albituri pentru femei, articlii de in și tacâmuri pentru masă precum și

trusouripentru mirese

— la —

KUNZ JÓZSEF és T-sa

Budapesta, V., în colțul străzilor Deák-Ferencz și Bécsi.

E 657-10

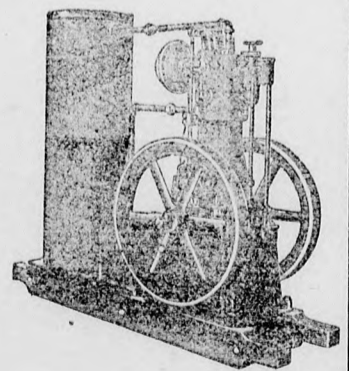
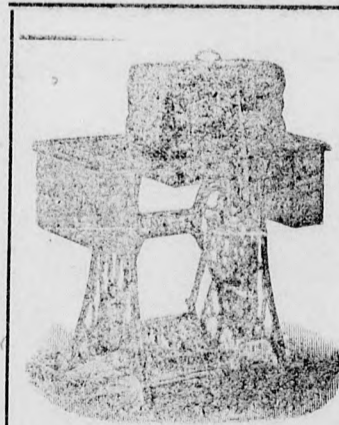
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabián László nr. 8-6. Telefon nr. 408.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerată, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Gazdele moderne își procură plugul de oțel Bächer cu vârf de oțel, la puțină și pământul îl răstoarnă și îl zdruncină. cari se cere putere

Mașinele originale de sămănat în șir Melichár

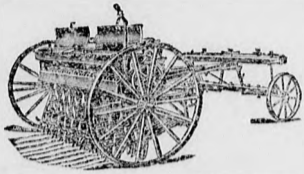
s'au dovedit de bune pentru orice sământă și pământ, cari sunt atât ca construcție, cât și ca respirătoare de sământă neîntrecute.

Mașini originale de sămănat în șir cu imprăștiătoare de gunoi, Imperător Melichár

Impreunate cu sământul în șir sunt cele mai bune și cele mai practice ale timpului modern. O mulțime de scrisori de recunoștință.

Mașinele de cosit iarbă și de arat Johnston

s'au dovedit și între împrejurările cele mai grele de cele mai potrivite, chiar și la grâul culeat și încălțit.

Mașinele de tăiat paie și napi Eisenschimmel sunt de o construcție modernă și din cea mai bună materie fabricate

Catalog trimitem la cerere gratuit.

Unelte pentru cultivarea cucuruzului „Avery”. — Totfelul de motoare și garnituri de îmblăntit în executările cele mai bune.

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz.

Depozit pentru Ungaria de sud:

Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nrul 6.

Biroul central și depozit general pentru Ungaria:

Budapest, VI., Teréz-körút numărul 26.

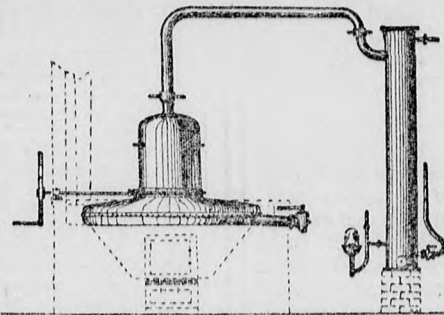
Telofon 1072.

E 816—3

Telofon 1072.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și lîferează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

E 676

MÉRŐ JENŐ

fabrică de mobilie,

Budapest, VII, Rózsa-utca nr. 22.

==== Telefon 99—96. ====

Locuințe de model aranjate complet.

Dinte
de aur
23 carate
20 cor.

Dinte
de porțelan
prins în aur
16 cor.

Dinte
de porțelan
prins în
cauciuc 4 cor.

No 737

Cea mai conștientoasă și rapidă executare în

atelierul dentistic alui RUDOLF NOVÁK

ARAD, SZABADSÁG-TÉR NR. 5.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrásy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa

primă ca: **cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tașmuri, unelte de grădină, bantage; legături la curarea morburilor se efectuează prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâini artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează de oameni experți.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnăterea de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făcerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, prevăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GAURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt prevăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre făcerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. **Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul** Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios. LI 72-60

Cu mesieri servind.

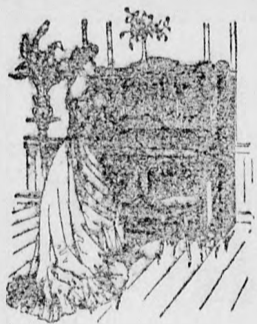
Weidner Jakab

(W 482—)

Lugoj, strada Széchenyi nr. 8.

Telefon 87.

Prăvălie de pielării și acvize pentru pantofari. Părți superioare la ghețe. Atelierul acesta de reparare rapidă se execută ghețe pentru domni, — femei și — copii precum și cioboate pentru soldați, după regulile militare. Cea mai ieftină — sursă — de cumpărat pentru pantofari. Părți superioare de ghețe după măsură sau model. Expediare cu poșta cea mai apropiată. La comenzile din provincie e destul a se trimite 1 gheată uzată.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj—Kolozsvár, Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl. Piane vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței. Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Jertagrafia

cele mai noi și mai rezezi copii fotografice și în timpul cel mai scurt pe un fond curat, cu linii negre, cu o punctualitate sigură, potrivite pentru planuri de prezent autorităților execută ca o specialitate deosebită fabrica de hârtii artistice a lui

Fellner Leó, BUDAPEȘT, V. Váci ut 4. Telefon 28—48. Adresa pentru telegrame: „Positiv” Budapeșt. — Apartament special pentru comenzile din provincie.

(E 504—20)

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați, :: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

No 639 Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA”, ARAD.